

Savant Dən Na Di Kinqdom

Randolph Dunn

Introdyyushon

Grik - Sofist

Arawnd 400 BC sofist dəm, man dəm we get bəku gift ən sabi di art fə mek pipul dən biliv wetin dən de tək, bin de travul frōm siti to siti we dən bin de pe fə gi dən mesej.

"insay di sekən haf fə di 5th sentiwođ bifo Krays, mə na Atəns, 'sofist' kam fə sho wan klas we bəku pan dən intelektə dən we bin de waka waka ən we bin de tich kəs dən pan difrən tin dən, we bin de tək bət di kayn langwej ən kəlcho, ən we bin de yuz tək fə mek dən ebül fə du wetin dən want, bəku təm fə mek əda pipul dən biliv ə fə mek dən biliv. 'Bət, sofist dən bin get wan impətant tin we kəmən: eni əda tin we dən du ə we dən nə se dən no, dən kwaliti dən bin get bəku əndastandin bət us wəd dən go ənjəy ə impres ə mek pipul dən biliv.'[2] Sofist dən bin go na Atəns fə tich bikəs di siti bin de go bifo da təm de. Na bin gud wok fə di wan dən we sabi fə dibat, we na bin speshal wok we di fəs sofist dən bin get, ən dən bin get di nem ən jəntri we dən bin de luk fə."

"Bəku sofist dən bin de tich dən skil fə prayz. Bikəs dən kayn skil dən ya impətant na di soshal layf we bin de na Atəns, bəku təm di wan dən we de du di wok bin de kəmand fə pe dən fə pe bəku bəku məni. Di sofist dən prosis fə aks kwəstyən bət di əgzistens ən di wok we tradishənəl gəd dən de du ən fə chək di kayn we aw di əvin ən di wəl tan, bin mek pipul dən bigin fə du səntin agens dən." <https://en.wikipedia.org/wiki/Sophist>

Roman Orators

The Di Roman Orators bin tan lək di Grik Sofist dən. Dən bin pe dən əl tu fə di tin dən we dən sabi ən di ebül we dən ebül fə mek pipul dən biliv wetin dən de tək.

"Cicero bin fil se di pafəkt əratə fə sabi bəku təpik dən. Fə mek di pəsin we pafəkt tək fə mek i ebül fə mek in argument dən, i fə get di kəmand fə bəku tin dən we i no."[2]

"Cicero bin tək tranga wan se əratəri nəto jəs fə ple ligal ə na skul səbjəkt. Siser bin tek əratəri as di ay we fə du intellektual aktiviti ən na inschrument we impətant fə di wəlbədi fə di stet. Apat frōm dat, i bin jəyn di tri wok dən we di pəsin we de tək de du to di tri ləvel dən fə di stayl. I bin ebül fə gi in kəleja dən wan brayt intapriteshən fə Atticism, ən i bin gi layf bak to di best pan di best pan di Grik tiori ən praktis dəm fə əratəri. Wi kin se Sisera na bin pəsin we bin de tink se i go bi gud tin. As student fə Grik ritək, i bin ənkərej in təm pipul dən fə praktis di sem ideal, ətiks ən standad dən we bin de trade. Di men tin we i bin de pe atənshən pan na fə mek di tin dən we di Hələnik (Grik bin de trade) tichin, gri wit wetin Rom nid. Insay Siser in təm, Rom bin dən bi ples usay dən nə bin de alaw pipul dən fə tək fri wan igen. Di əgovment bin dən kərəpt".

<https://courses.lumenlearning.com/publicspeakingprinciples/chapter/the-roman-republics-adoption-of-rhetoric/>

Ju Raba dən

Rabay dən bin de insay səm sikəstems lək di Sofist ən əratə dən, pas nəmə di tichin dən bin əl bət di Tankah ən Tora. Bəku rabay dən bin de travul fə tich na lokal sinagog dən usay yən man dən we bin want fə bi pəsin kin pe fə bi pəsin we de fala (disaypul) fə mek dən go bi rabay lək dən rabay. As pipul dən bin de get nem səm rabay dən bin de na wan ples.

Krays in Aposul dəm

Dən bin difrən frəm əratə dəm we tren ən polish. Dən bin de prich Krays (di Gud Nyus fə fəgiv ən sev) we dən nə bin de aks fə məni, bəku təm dən bin de angri ən mek dən səfa.

Chapta 1

Krays in Bədi - Wan Ərganism we de wok

I tan lək se di Baybul nə de gi inströkshən fə di frəkuəns ə usay fə mit togəda. Infakt, Jizəs bin təl di Saməritan uman se di ples nə imptənt. (Jən 4: 3) Na di insay, sol ə at de wəship.

“Lə wi nə ləf fə mit togəda lək aw səm pipul dən kin du, bət lə wi ənkərej wisəf.” (Ibr 10: 25)

“Una na wan trayb we i dən pik, una na kij in prist, una na oli neshən, una na pipul dən fə in yon propati, so dat una go tək bət di gud tin dən we di wan we kəl una kəmət na dak ən kam na in wəndaful layt.” (Pita In Fəs Ləta 2: 9)

Dən rayt bəku tin bət di tin dən we dən Kristian ya we bin de insay di 1st səntinari bin du - Krays in “pipul dən we dən kəl.”

- a. Dən bin de gi dən layf to di tin dən we di aposul dən bin de tich. Di Aposul Dən Wok [Akt] 2: 42
- b. I bin get əltin we kəmən. Di Aposul Dən Wok [Akt] 2: 44
- c. Dən bin de mit togəda əvride, it, sheb wetin dən get, gəda na Sələmən in Kələnad. Di Aposul Dən Wok [Akt] 5: 12
- d. Di Ibru Ju pipul dən we get ay pozishən nə bin de pe atənshən to di uman dən we dən man dən dən day we de tək Griķ, we na Ju pipul dən we kəmət na difrən say dən na di Roman Empaya. Di Aposul Dən Wok [Akt] 6
- e. Di chəch bədi bin pik savant dən fə kia fə di Griķ Kristian uman dən we dən man dən day. Di Aposul Dən Wok [Akt] 6
- f. Dən bər Stivin ən kray bad bad wan fə am. Di Aposul Dən Wok [Akt] 7
- g. I bin kontinyu fə fetful we dən bin de mek i səfa. Di Aposul Dən Wok [Akt] 8
- h. Bikəs dən bin de rənawəne pan pipul dən we dən bin de mek dən səfa, dən bin ləf dən os ən dən famili we nəto Kristian. Di Aposul Dən Wok [Akt] 8
- i. We dən rich na dən nyu land, dən tich di Gud Nyus. Di Aposul Dən Wok [Akt] 8: 4
- j. So, di disaypul dən disayd, əlman akədin to wetin i ebul, fə sən əp to di brəda dən we de na Judia. Di Aposul Dən Wok [Akt] 11: 29-30
- k. Bəku pipul dən bin gəda fə pre. Di Aposul Dən Wok [Akt] 12: 12
- l. Gada di chəch togəda fə wan ripət. Di Aposul Dən Wok [Akt] 14: 27
- m. Dən i bin tan lək se i fayn fə di aposul dən ən di əlda dən, wit di wan ol kənərigeshən, fə pik man dən pan dən ən sən dən na Antioķ wit Pəl ən Banabas. Di Aposul Dən Wok [Akt] 15: 22
- n. Gada di krawd togəda - deliv di ləta Di Aposul Dən Wok [Akt] 15: 31

o. Di disaypul dən kam togəda fə brok bred. Di Apsul Dən Wok [Akt] 20: 7

p. We una gəda insay di Masta Jizəs in nem ... gi dis man to Setan fə mek i pwel in bədi, so dat in spirit (sol) go sev insay di Masta in de. 1 Kər 5: 4-5

q. Insay ɔl di əlda dən we de sin, korekt dən. Fəs Ləta To Timoti 5: 20

Kəment: We di wan ol chöch bin kam togəda na wan ples, dən mitin dən bin get bədi we de wok, fridəm, layf, ɔlman bin de tek pat pan am opin wan, bət nəto ɔltəm na wanwəd.

"Lə Krays in wəd una de insay una bəku bəku wan, una de tich ən advays unasef wit ɔl una səns, una de siŋ, una de siŋ, una de siŋ, una de siŋ wit Gəd biznəs, ən una de təl una tənki at fə Gəd. Ən ənitin we una de du, wit wəd (say) ɔ du (du), du ɔltin insay di Masta Jizəs in nem, ən təl Gəd di Papa tənki tru am." (Kəl. 3: 16-17)

Kəment: "Yu" inklud man ən uman we kin get Sam, tichin, prəfesi, rivyu, ɔ intapriteshən. Bət nəto ɔlman go de du ɔl dən wok ya. Di tichin na "yu" nəto əni pəshənal pricha ɔ spika bin du am.

Kəment: Nə tek glori frəm Gəd to yusef.

"Bət insay big os nəto jəs tin dən we dən mek wit gold ən silva, bət na wud ən kle, səm fə ɔnə ən səm fə ɔnə. So, if ənibədi klin insef frəm di las wan, i go bi tin fə ɔnə, we oli ən we go əp di Masta, we redi fə əni gud wok." (Səkən Ləta To Timoti 2: 20-21)

"So, lə wi yuz Jizəs sakrifays fə prez Gəd ɔltəm—di frut we lip dən de gi wi we de tək in nem. Ən nə fəgət fə du gud ən fə sheb wit əda pipul dən, bikəs wit dən kayn sakrifays (ɔfrin) dən de, Gəd kin gladi." (Di Ibru Pipul Dən 13: 15-16)

Kəment: "Frut of lips" nəto jəs fə siŋ.

Di Chöch we Krays bil na əganayz əorganizm, nəto əganayzesən we get pozishən we get pawa ɔ rank. Na bədi we fetful, obe ən biliv pipul dən we get difrən wok dən (gift) insay wan we we di Kristian bədi go du in mishən fə fən di wan dən we dən ləs, kia fə dənsef ən du ɔl di savis dən we Jizəs Krays, we na di edman fə di Bədi, gi dən fə du. Nəbədi nə bin sməl ɔ pas am - ɔltin nid fə mek di Bədi wok fayn fayn wan. Di Bədi na wan insay Krays ən i get wanwəd insay Am ən in men tin dən pas fə gri pan di opinion ən intapriteshən fə səm tichin.

"Bikəs a de se, tru di gudnəs we dən gi mi, to ənibədi we de wit una, nə fə tink bət insef mə pas aw i fə tink bət fə tink gud wan, jəs lək aw Gəd dən gi əni wan pan dən fet. Bikəs jəs lək aw wi get bəku pat dən na wan bədi, bət ɔl di pat dən nə get di sem wok, na so wi, bikəs wi bəku, na wan bədi insay Krays, ən wan wan pat pan wi kömpin dən. We wi get gift dən (fənshən dən) we difrən akədin to di gudnəs we dən gi mi, lə wi yuz dən." (Ləta Fə Rom 12: 3-8)

Kəment: "More-highly" - Wan nə imortant bikəs dən get spəshal gift, lək fə tək insay langwej we dən nə sabi, langwej. Di wok we mətalman in at de du nə imortant pas di wok we in intestin dən de du. So, wan Kristian in wok nə imortant pas əda wan in yon.

Kəment: "Functions" nid fə di chöch Bədi kin difrən so di wok dən kin difrən akədin to di nid. Fə du wan wok nə fə bi bay di abiliti, edyukeshən ɔ pan di wok we pəsin de du na di wəl bət na di nid dən we di Kristian famili nid.

Dən kəl di wan dən we de insay Krays, we na In Bədi, frəm sin fə go du wetin rayt, we na pipul dən we dən dən fəgiv we dən chenj ən we de na di Wan Bədi - wan tin we get layf, we get bəku pat dən. Dən kömpia am to mətalman bədi wit in bəku pat dən we ɔl de wok togəda, wit əni pat we de du in yon wok.

So, di Choch we Krays bil na bɔdi we fetful, obe en involv pipul dən we ɔganayz di we we di bɔdi go gro en du in mishon bay we dən de kia fɔ dənsef en du di wok dən we Krays, we na di ed fɔ di Bodhi, gi dən fɔ du.

Bɔt, insay di choch na Kɔrint, i tan lək se chaos bin de – ɔlman bin de tɔk di sem tem, nɔto wan de fala dənsef, en smɔl rɛspɛkt fɔ dənsef.

Tink bɔt Fɔs Leta Fɔ Kɔrint 14.

“Brɔda dən, una nɔ bi pikin dən insay di we aw yu de tink. Una fɔ bi bebi pan bad tin, bɔt una fɔ tink gud wan. Insay di Lɔ, dən rayt se, ‘A go yuz pipul dən we de tɔk ɔda langwej en fɔrina dən lip to dən pipul ya, en ivin da tem de dən nɔ go lisin to mi, na so PAPA GɔD se.’ So, langwej nɔto sayn fɔ di wan dən we biliv bɔt fɔ di wan dən we nɔ biliv, we prɔfesi na sayn nɔto fɔ di wan dən we nɔ biliv bɔt fɔ di wan dən we biliv. (vs. 20-22)

“So if di wan ol kɔngrigeshɔn kam togeda en ɔlman tɔk difren langwej dən, en pipul dən we kɔmɔt na do ɔ pipul dən we nɔ biliv Gɔd kam insay, dən nɔ go se una nɔ de tink? Bɔt if ɔlman prɔfesi, en pɔsin we nɔ biliv ɔ pɔsin we kɔmɔt na do kam insay, ɔlman kɔndem am, ɔlman kɔl am fɔ ansa, di sikrit dən na in at de kɔmɔt na do, en so, we i fɔdɔm na in fes, i go wɔship Gɔd en tɔk se na Gɔd de rili de wit una. (vs. 23-25)

Wat in den, brɔda dən? We una kam togeda, eni wan get im siŋ, lesin, rivyu, langwej, ɔ intapriteshɔn. Mek dən du ɔltin fɔ bil ɔp. If enibɔdi de tɔk insay wan langwej, le tu ɔ at pas tri, en eni wan pan dən de tɔk to dənsef, en mek sɔmbɔdi eksplen. Bɔt if nɔbɔdi nɔ de fɔ eksplen, le eni wan pan dən set mot na choch en tɔk to insef en to Gɔd. Mek tu ɔ tri prɔfet dən tɔk, en mek di ɔda wan dən wej wat in den tɔk. If dən mek rivyu to ɔda pɔsin we sidɔm de, le di fɔs wan set mot. Una ɔl kin tɔk prɔfesi wan bay wan, so dat ɔlman go lan en ɔlman get enkɔrejmənt, en di prɔfet dən spirit go de ɔnda prɔfet dən. Bikɔs Gɔd nɔto Gɔd we de mek pipul dən kɔnfyus, bɔt i de mek pis. (vs. 26-33)

“Jɛk ɔl di oli wan dən choch dən, di uman dən fɔ set mot na di choch dən. Bikɔs dən nɔ alaw dən fɔ tɔk, bɔt dən fɔ put dənsef dɔŋ, jɔs lək aw di Lɔ se bak. If enit in de we dən want fɔ lan, le dən aks dən man dən na os. Bikɔs i shem fɔ uman fɔ tɔk na choch. (vs. 33-35)

“ɔ na frɔm una Gɔd in wɔd kam? ɔ na una nɔmɔ i dən rich? If enibɔdi tink se in na prɔfet, ɔ na spiritual pɔsin, i fɔ gri se di tin dən we a de rayt to una na di Masta in lɔ. If enibɔdi nɔ no dis, dən nɔ no am. So, mi brɔda dən, una rili want fɔ tɔk prɔfesi, en una nɔ ban fɔ tɔk difren langwej dən. Bɔt dən fɔ du ɔltin fayn en ɔganayz.” (vs. 36-40)

Rikap

1. ɔnda dən kɔndishɔn ya, di Kristian dən na Kɔrint nɔ bin ebul fɔ lan en na smɔl tin dən nɔmɔ dən bin ebul fɔ lan, if dən bin de. Sɔntem bɔku pipul dən fil se “mi wok impɔtant pas yu yon a kin _____.”
2. Tichin bin impɔtant pas fɔ yeri.
3. ɔda en ɔndastandin impɔtant.
4. Fɔ tek pat pan ɔl Kristian impɔtant.
5. Edifyeshɔn nid fɔ fetful en gro so, nɔ lɛf fɔ kam togeda.
6. Rispek fɔ ɔda pipul dən de mek wanwɔd bɛtɛ.
7. Dən nɔ go ebul fɔ ignore rɛspɛkt fɔ lɔ en kɔstɔm.
8. Di we aw uman bin de biev bin de mek in man ɔ ɔda pɔsin nɔ rɛspɛkt am bay dən kwɛstyon dən we bin tan lək se na problem.

9. Nō respékt ɔda pipul dən bay we yu de tray fō tōk lawd wan pas dən.

10. Di tin dən we dən bin de du bin nid fō sho se dən lēk dənsef so dat ɛnibōdi we de na do we de wach go gi Gōd glori.

End Recap

"If ɛnibōdi de sav, i fō du am wit di třenk we Gōd de gi am, so dat pan ɔltin go prez Gōd tru Jizōs Krays. Na in get di glori en pawa sote go." (Pita In Fōs Leta 4: 11b)

"Lē brōdaship lōv kōntinyu. Nō fōget fō wēlkōm strenja dən, bikōs na dat mek sōm pipul dən dōn ɛnjōy enjēl dən we dən nō no. Una mēmba dən [Kristian] dən we de na prizin, lēk se dən de na prizin wit dən, en di wan dən we dən de trit bad, bikōs unasēf de na di bōdi." (Ibr 13: 1-3)

Kōment: "Show hospitality" na fō tek kia ɔf ɔda pipul dən nid, ivin di wan dən we de travul bōt nōto di wan dən we tich mēsej we de agens Krays in Gōspel.

Kōment: Di wan dən we "de na prizin" – sōntēm na Kristian dən de mek dən sōfa bay we dən de put dən na jel bikōs dən biliv Krays.

"Enitin we una de du, una fō du am wit ɔl una at, lēk fō du Masta en nōto fō mōtalman, bikōs una no se na from di Masta una go get di prōpati as yu blesin. Una de sav Jiova Krays." . (Pita In Fōs Leta 2: 12)

"Di tin we pas ɔl, una fō lēk una kōmpin tranga wan, bikōs lōv de kōba bōku bōku sin dən. Una fō wēlkōm una kōmpin dən en una nō fō grōmbul. As eni wan pan dən dōn get gift yuz am fō sav dənsef, as gud stewōd dən fō Gōd in difrēn spēshal gudnēs ɛnibōdi we de tōk, as pōsin we de tōk ɔrakl bōt Gōd; ɛnibōdi we de sav as pōsin we de sav wit di třenk we Gōd de gi am—so dat pan ɔltin, Gōd go get glori tru Jizōs Krays. Na in get glori en pawa sote go." (Pita In Fōs Leta 4: 8-11)

Kōment: "Grumbling" – "Wetin mek a fō du dis?" O, "A nō want bōt, a go du am bikōs a du am." "Gift to serve" – yu de get sōntin we yu fō yuz fō benefit ɔda pipul dən.

"If ɛnibōdi nō tek kia (provide for) in yon fambul dən, mō in fambul dən we de nia am, i dōn dinay di fet en i wōs pas wan we nō biliv." (Fōs Leta To Timoti 5: 8)

"Rilijōn we klin en we nō get wan dōti akōdin to Gōd we na di Papa, na dis: fō kia fō pikin dən we nō get mama en papa en uman dən we dən man dōn day we de sōfa, en fō mek di wōl nō dōti." (Jems 1: 27)

"Gōd nō de du wetin rayt so dat i nō de pe atēnshōn to di wok we una de du en di lēk we una lēk in nem we una de sav di oli wan dən, jōs lēk aw una stil de du. En wi want eni wan pan una fō sho di sem tin we go mek una get ɔl di kōnfidēns fō get op te di end." (Di Ibru Pipul Dēn 6: 10-11)

"Lē wi nō taya fō du gud, bikōs di rayt tēm wi go avēst if wi nō giv ɔp. So, as wi get chans, lē wi du gud to ɔlman, mō to di wan dən we de na di famili we biliv." (Leta Fō Galeshya 6: 9-10)

Kwēshōn dən

1. Di Baybul sho usay en ustēm fō gedā togēda.

Tru ____ Falz ____

2. Di gift fō tich important pas fō advays.

Tru ____ Falz ____

3. Hospitality na fō get pipul dēn ova fō feloship en it.

Tru ____ False ____

4. Ol Kristian dēn kin get gift fō sav

Tru ____ Lay ____

5. Klin rilijon na fō si di nid fō di wan dēn we no get natin we no ebul fō kia fō dēnsēf.

Tru ____ Lay ____

Chapta 2

Gōd in Sōva fō di Gōspel

Krays want fō mek dēn prich di gospel mēsej to ol mōtalman. Na Pēntikōst, di aposul dēn we bin si in yay, na dēn fōs pipul dēn we bin de prich di Gud Nyus.

"Bōt fō tru, Gōd dōn arenj di pat dēn na di bōdi, eni wan pan dēn, jōs lēk aw i bin want dēn fō bi. If dēn ol na bin wan pat, usay di bōdi go de? As i bi, bōku pat dēn de, bōt na wan bōdi. Di yay no go ebul fō tel di an se, 'A no nid yu!' En di ed no go ebul fō tel di fut se, 'A no nid yu!' Difren frōm dat, dēn pat dēn na di bōdi we tan lēk se dēn wik, rili important, en di pat dēn we wi tink se no get bēte ēno wi kin trit wit spēshal ēno. En dēn kin trit di pat dēn we no fayn fō sho wit spēshal we aw dēn de trit wi, bōt di pat dēn we wi kin sho no nid spēshal tritment. Bōt Gōd dōn jōyn di pat dēn na di bōdi en i dōn gi mō ēno to di pat dēn we no get am, so dat nōbōdi no go sheb di bōdi, bōt in pat dēn fō bisin bōt dēnsēf di sem we. If wan pat de sōfa, ol pat de sōfa wit am; if dēn ēno wan pat, olman kin gladi wit am." (1 Kōr 12: 18-26)

"Fō bay di gris gi mi a se to olman pan una: No tink bōt unasēf mō pas aw una fō tink, bōt una tink bōt unasēf wit soba jōjmēnt, akōdin to di mezħo fō fet Gōd dōn gi yu. Jōs lēk aw eni wan pan wi get wan bōdi we get bōku pat dēn, en dēn pat dēn ya no ol get di sem wok, na so insay Krays wi we bōku de mek wan bōdi, en eni pat na ol di ēda wan dēn. Wi get difren gift dēn, akōdin to di gudnes we dēn gi wi. If posin in gift na prōfesi, le i yuz am di rayt we aw i get fet. If na fō sav, le i sav; if na fō tich, le i tich; if i de ēnkōrej, le i ēnkōrej; if i de ēp ēda pipul dēn nid, le i gi fri wan; if na lidaship, le i de rul wit ol in at; if i de sho sōri-at, le i du am wit gladi at." (Rom 12: 3-8)

"We i go ɔp ɔp, i ker pipul dēn na slev, en gi pipul dēn gift, 'I go ɔp, wetin pas we i go dōn fōs na di ēda pat dēn na di wōl? Di wan we go dōn na di sem we go ɔp fa fawé pas ol di ēvin, so dat i go ful-ɔp ɔltin — en i gi sōm [as] aposul, en sōm [as] prōfet, en sōm [as] pipul dēn we de prich bōt gud nyuz, en sōm [as] shēpad en ticha, fō mek di oli wan dēn pafekt, fō wok fō prich, fō bil Krays in bōdi." YLT (Efī 4: 10-13)

"Di wan we kam dəj na di wan we go ɔp pas ɔl di əvin, so dat i go ful-ɔp di wan ol wəl. Na in gi səm fə bi apəsul, səm fə bi prəfət, səm fə bi ivanjelis, en səm fə bi pastɔ̄ en ticha, fə redi Gəd in pipul dən fə wok fə sav, so dat Krays in bədi go bil te wi ɔl una get wanwəd pan fet en no Gəd in Pikin en mek una machɔ̄, en una go ebul fə du ɔl wetin Krays ful-ɔp." NIV (Ef 4: 10-13)

Kəment:

- Di wəd "səm" kəmət frəm di Grik wəd toús we min separat frəm.
- Fə bi apəsul "en" prəfət "en" prəklama (ivanjelis insay səm transleshən) wit di wəd "en" we dən translet frəm di Grik wəd dé min fə difrens bitwin (apəsul, prəfət en ivanjelis)
- Fə bi pastɔ̄ en ticha dən wit di wəd "en" we dən de translet fəm di Grik wəd kaí we min fə jɔyn pastɔ̄ dən – dat na pastɔ̄ dən we de tich ɔ tich pastɔ̄ dən

Bikəs de separat, we kai de kənek, na da təm de pastɔ̄ dən get kənekshən wit ticha dən bət dən separat frəm di wok we di apəsul dən, prəfət dən en ivanjelis dən de du Di bətə transleshən fə dən bi pastɔ̄ dən we de tich ɔ tich so, di wok we di apəsul dən bin de du bin difren frəm di wok we di prəfət dən bin de du, we bin difren frəm di wok we di ivanjelis dən bin de du, we bin difren frəm di wok we pastɔ̄ en ticha dən bin de du Bət, ɔlman kin prich bət Krays na dən wok.

Apəsul dən

Krays gi "səm fə bi apəsul." kəmət. Frəm wetin di Apəsul Dən Wok [Akt] 1: 21- 22 wan Jizəs in apəsul na bin "wan pan di man dən we bin de wit wi ɔl di təm we Masta Jizəs bin de go en kəmət wit wi, frəm Jən in baptizim te to di de we dən tek am up frəm wi - wan pan dən man ya fə bi witnes fə in layf bak."

"Dat we bin de frəm di biginin, we wi dən yeri, we wi dən si wit wi yay, we wi bin de luk en təch wit wi an, bət di wəd we de gi layf." (Jən In Fəs Ləta 1)

Dən yuz di wəd apostólos fə di Masta Jizəs fə tək bət In rileshən wit Gəd, Di Ibru Pipul Dən 3: 1 "So, mi oli brəda dən, we de tek pat pan di kəl fə go na əvin, una tink bət di Apəsul en Ay Prist we wi kənfəs, Krays Jizəs ."

"Na di apəsul dən bin de du bəku sayn en wəndaful tin dən ɔltem bitwin di pipul dən. En dən ɔl bin de togəda na Sələmən in Pətikə. Nən pan di ɔda wan dən nə bin get maynd fə jɔyn dən, bət di pipul dən bin rili rəspekt dən. En di wan dən we biliv Jiova pas eni ɔda təm, bəku bəku man en uman dən, so dən ivin ker di sikman dən go na strit en le dən pan bed en mat, so dat as Pita de pas, in shado go fədəm pan səm pan dən. Di pipul dən bak gəda frəm di tən dən we de rawnd Jeruseləm, en briŋ di wan dən we sik en di wan dən we get dəti spirit, en dən ɔl wel. Bət di ay prist grap, en ɔl di wan dən we bin de wit am (dat na di Sadyusi dən pati), en dən bin jəls, dən arəst di apəsul dən en put dən na pəblik prizin." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 5: 12-19)

"Na da təm de Kij Erəd bin arəst səm pipul dən we bin de na di chəch, en i bin want fə mek dən səfa. I mek dən kil Jems we na Jən in brəda wit səd. We i si se dis mek di Ju pipul dən gladi, i ol Pita bak. Dis bin apin insay di Festival fə Bred we Nə Get Yist. Afta we i arəst am, i put am na prizin, en gi am fə mek 4 grup dən we get 4 sojaman dən fə gayd am. Erəd bin want fə mek dən go jəj am na pəblik afta di Pasova. So, dən bin kip Pita na prizin." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 12: 1-5)

I tan lək se di apəntin we apəsul dən dən pik dən stop fə fala di səlekshən fə di Mathias pas Pəl we Krays bin pik as apəsul fə kəmət na di sizin.

Paul Di apəsul to di Jəntayl dən, dən fəs mit am as Səl we "bin gri fə mek dən kil am (Stivin)." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 8: 1)

“Böt Söl bin stil de blo en tretin en kil Jiova in disaypul den, i go to di ay prist en aks am leta to di sinaggog den na Damaskos, so dat if i fən ənitin we de na di We, . man o uman, i kin ker den go na Jeruseləm we den tay den. We i de go, i kam nia Damaskos, en wantem wantem wan layt we komot na evin shayn rawnd am. We i fədəm na gron, i yeri wan vɔys se, ‘Söl, Söl, wetin mek yu de mek a sofa?’ En imbin tok, ‘Udat yu na, Masta?’ En i se, ‘Mi na Jizos, we una de mek una sofa. Böt grap en go insay di siti, en den go tel yu wetin yu fə du.’ Di man den we bin de travul wit am bin tinap en no ebul fə tək, den yeri di vɔys böt den no si ənibədi. Söl grap na gron, en pan ol we in yay bin opin, i no si natin. So, den ol in an ker am go na Damaskos. En fə tri dez i no bin de si, en i no bin de it en drink.” (Akt 9: 1-9)

“Wan disaypul bin de na Damaskos we nem Ananayas. PAPA GÖD tel am insay wan vishon se, ‘Ananias. En imbin tok, ‘Na mi deya, Masta.’ En PAPA GÖD tel am se, ‘Grap en go na di striit we den kəl Stret, en na Judas in os luk fə wan man we komot na Tasos we nem Söl, bikos i de pre, en i si wan man we nem Ananayas na vishon kam insay en le in an pan am so dat i go si bak.’ Böt Ananayas ansa se, ‘Masta, a dən yeri frəm bəku pipul den böt dis man, aw i dən du yu oli wan den na Jeruseləm bad bad wan. En na ya i get pawa frəm di edman den fə di prist den fə tay ol di wan den we de kəl yu nem.’ Böt PAPA GÖD tel am se, ‘Go, bikos na in na di tin we a dən pik fə ker mi nem go bifo di pipul den we nəto Ju, di kij den en di Izrelayt den. Bikos a go sho am aw i fə sofa fə mi nem.’ So, Ananayas komot de en go insay di os. En i le in an pan am se, ‘Bröda Söl, di Masta Jizos we apia to yu na di rod we yu kam pas, dən sən mi so dat yu go si bak en ful-ɔp wit di Oli Spirit.’ En wantem wantem səntin lək skel komot na in yay, en i bigin fə si bak. Dən i grap en baptayz; en we i it it, i get trenk.” (Di Aposul Den Wok [Akt] 9: 10-19)

“A no wan man (i tan lək Pəl) insay Krays we fətin ia bifo dis tem, den ker am go na di təd evin—we na in bədi o na in bədi a no no, Gəd no. En a no se den ker dis man go na Paradays—iləksəf na in bədi o na in bədi a no no, Gəd no—en i yeri tin den we pəsin no go ebul fə tel, we mətalman no go tək.” (2 Kər 12: 2-4)

“A no fri? Mi nəto aposul? A no si Jizos wi Masta? Yu no tink se na mi wok na di Masta? If to əda pipul den, mi nəto aposul, at least a bi to una, bikos una na di sil fə mi aposul na di Masta.” (Fəs Ləta Fə Kərint 9: 1-2)

“Naw a de tək to una we nəto Ju. So a bi aposul to di pipul den we nəto Ju.” (Ləta Fə Rom 11: 13)

Di wok we Pəl du en di tin den we i du

“Mi bröda den, a want mek una no se di gud nyuz we a bin de prich nəto mətalman in gud nyuz. A no bin get am frəm ənibədi, en den no bin tich mi, bot a bin get am tru Jizos Krays in rivyu. Una yeri böt aw a bin de liv mi layf trade na Ju rilijon, aw a bin de mek Gəd in kənigrigesən sofa bad bad wan en tray fə pwəl am. En a bin de go bifo pan Ju rilijon pas bəku pan mi yon ej den bitwin mi pipul den, so a bin rili zil fə di tradishon den we mi papa den bin de du. Böt we di wan we bin dən mek a difren bifo a bən, en we kəl mi bikos of in spəshal gudnes, bin gladi fə sho mi in Pikin so dat a go prich böt am to di pipul den we nəto Ju, a no bin tək to ənibədi wantem wantem; en a no go na Jeruseləm to di wan den we na bin aposul bifo mi, bot a go na Arebia, en go bak na Damaskos.” (Ləta Fə Galeshya 1: 11-17)

“Di wan den we bin skata bikos of di sofa we den bin de mek Stivin sofa, bin travul go na Fenishia, Saypros en Antiək, en den no bin de tək di wəd to ənibədi pas di Ju pipul den.” (Akt 11: 19)

Di chəch na Jeruseləm sən Banabas na Antiək, na Siria. “We i kam si Gəd in spəshal gudnes, i gladi, en i ənkorej den ol fə kəntinyu fə fetful to PAPA GÖD wit tin den we no de chenj, bikos in na bin gud man, we ful-ɔp wit di Oli Spirit en we get fet. En bəku bəku pipul den ad to PAPA GÖD. So, Banabas go na Tasos fə go luk fə Söl, en we i fən am, i ker am go na Antiək. Fə wan ol ia den bin mit wit di chəch en tich bəku bəku pipul den. En na Antiək, den bin kəl di disaypul den fəs Kristian den.” (Di Aposul Den Wok [Akt] 11: 22-26)

Na Antioch, "we den bin de worship PAPA GOD en fast, di Oli Spirit se, 'Una put Banabas en Sol fo mi fo di wok we a koi den fo du.' Den afta den don fast en pre, den le den an pan den en sen den go." (Di Apoçul Den Wok [Akt] 13: 2-3)

"Den som Ju pipul den komot na Antioch (we komot na Pisidia) en Aykoniam en win di krawd. Den ston Pol en dreg am komot na di siti, bikos den tink se i don day." (Akt 14: 19)

"Den ol Pol en Saylas en dreg den go na makit bifo di rula den. We den don ker den go to di majistret den, den se, 'Den man ya na Ju pipul den, en den de ambog wi siti. Den de advatayz kostom den we no rayt fo le wi as Roman pipul den gri o du.' Di krawd joyen fo atak den, en di majistret den cher di klos pan den en tel den fo bit den wit stik. En we den don bit den boku boku wan, den put den na jel, en tel di wan we de gayd di jel fo kip den sef. We i don get dis oda lo, i put den na di prizin we de insay en tay den fut na di stik den." (Akt 16: 19-24)

Na Filipay "den ol Pol en Saylas en dreg den go na makit bifo di rula den. We den don ker den go to di majistret den, den se, 'Den man ya na Ju pipul den, en den de ambog wi siti. Den de advatayz kostom den we no rayt fo le wi as Roman pipul den gri o du.' Di krawd joyen fo atak den, en di majistret den cher di klos pan den en tel den fo bit den wit stik. En we den don bit den boku boku wan, den put den na jel, en tel di wan we de gayd di jel fo kip den sef. We i don get dis oda lo, i put den na di prizin we de insay en tay den fut na di stik den." (Di Apoçul Den Wok [Akt] 16: 19-24)

As wan Ju we bin de worship God, Sol (Pol) we biliv se Kristian den bin de tok bad bot God, bin de mek den sofa. Bot, naw, as Krays in apocul to di Jentayl den, di Ju pipul den bigin fo mek i sofa. Bikos Pol bin tink se i don dotti den Templ, "Di wan ol siti wek, en di pipul den ron komot əlsay. We den ol Pol, den dreg am komot na di tempul, en wantem wantem den lək di get den. We den bin de tray fo kil am, nyus rich to di komanda fo di Roman sojaman den se di wan ol siti na Jeruseləm de mek trəbul. Wantem wantem, i tek som əfisa den en sojaman den en ron go dən to di krawd. We di wan den we bin de mek fet-fet si di komanda en in sojaman den, den lef fo bit Pol." (Di Apoçul Den Wok [Akt] 21: 30-32)

Afta di krawd we bin de ron kam dən, Pol tok to den se "Mi na Ju, a bon na Tasos na Silisia, bot a men na dis siti. Onda Gamaliel a bin tren gud gud wan fo wi gret gret grarpa den in lo en a bin get zil fo God jəs lək aw eni wan pan una get tide. A bin mek di wan den we de fala dis We (Kristian den) sofa te den day, a bin de arrest man en uman en trowe den na prizin, jəs lək aw di ay prist en oł di Kaonsil kin testify bak. A bin ivin get leta from den to den brøda den na Damaskos, en a go de fo briy den pipul ya as prizina na Jeruseləm fo mek den pənish den." (Di Apoçul Den Wok [Akt] 22: 3-5)

"We a kam nia Damaskos, wan brayt layt we komot na əvin bin de shayn rawnd mi. A foðom na gron en yeri wan vɔys de tel mi se, 'Sol! Sol! Wetin mek una de mek a sofa?' 'Udat yu bi, Masta? A aks am. I ansa am se: 'Mi na Jizos we komot Nazaret, we una de mek una sofa. Mi kompin den si di layt, bot den no ɔndastand di vɔys we di pɔsin we de tok to mi. 'Wetin a go du, Masta?' i aks am. A aks am. Jiova se, 'Grap, go na Damaskos. Na de den go tel yu oł wetin den don gi yu fo du.' Mi kompin den bin ol mi an go na Damaskos, bikos di layt we bin de shayn bin don mek a blayn.'" (Di Apoçul Den Wok [Akt] 22: 6-11)

"Wan man we nem Ananayas, we bin de worship God, we oł di Ju pipul den we bin de de, bin tok bot am gud gud wan, kam to mi, en tinap nia mi tel mi se, 'Brøda Sol, . get yu yay.' En da sem awa de, a si am en si am. En i se, 'Wi gret gret grarpa den God don pik yu fo no wetin i want, fo si di Wan we de du wetin rayt en yeri vɔys from in mɔt; yu go bi witnes fo am to ołman bot wetin yu don si en yeri." (Di Apoçul Den Wok [Akt] 22: 12-16)

"We a go bak na Jeruseləm en a bin de pre na di tempul, a foðom en si PAPA GOD de tok. 'Kwik!' i tel mi. 'Una komot na Jeruseləm wantem wantem, bikos den no go gri wit wetin yu tok bot mi.' A ansa am se: 'Masta, den man ya no se a bin komot na wan sinagog to oda sinagog fo go na jel en bit di wan den we biliv pan yu. En we den

shed di blød fóyu martyr Stivin, a bin tinap de gi mi aproval en gayd di klos dën fódi wan dën we de kil am.' Dón PAPA GÖD tel mi se, 'Go; A go sén yu fa fawe to di pipul dën we nòto Ju.'" (Di Apòsul Dén Wok [Akt] 22: 17-20)

"Di krawd bin lisin to Pól te i tók dis. Dón dën es dën vóys en ala se, 'Rid am na di wol! I nò fit fó liv!' As dën bin de ala en trowe dën klos en trowe dòst na di ej, di komanda tel dën fó ker Pól go na di barók. I dayrékt se dën fó bit am en aks am kwèstyón dën fó mek dën no wetin mek di pipul dën de ala pan am lèk dis. As dën de stret am fó bit am, Pól tel di sojaman we tinap de se, 'I rayt fó le yu bit Roman sitizin we dën nò ivin si se i giliti?" (Di Apòsul Dén Wok [Akt] 22: 22-25)

Di Sentinari na Jerusélem sén am na Sizeria fó mek dën go jøj am. Pól ansa di chaj we dën chaj am bifo Féliks, Festós, Kij Agripa en las las di Emparó.

Prófet dën

"Sóm fó bi prófet" fróm Griek wóð profeétas – wan we Góð de tók tru, pòsin we de tók wetin go apin bifo tem, pòsin we inspekt fó tók. Di 'prófet' bin de prich di mèsej we dën gi am, as di 'siman' bin de si Góð in vishón. (Luk Di Nòmba Dém 12: 6, 8) So, prófet na pòsin we de tók fó Góð; i bin de tók insay Góð in nem en na in pawa. (Eksodós 7: 1) Na in na di móti we Góð bin de yuz fó tók to mótalman. (Jérimaya 1: 9; Ayzaya 51: 16) Fós Léta Fó Kórint 13: 8 tók se di nid fó prófesi, so prófet, nò go de igen, i se: "Løv nò de dòn. Bót usay prófesi dën de, dën go dòn."

Kóment: "Cease" kómot fróm di Griek wóð katargeo we min fó translet óltin we nò get natin, we nò get yus. (PC Bible Study, Biblesoft)

Ivangelists

"Sóm fó bi ivanjelis" fróm di Griek wóð euangelistás - wan we de prich gud nyus, gud nyus, di gospel. Na Filip en Timoti nòmbo dën bin de kól spéshal wan ivanjelis. Filip bin de tich di gud nyuz en Timoti bin ep Pól fó tich di Gud Nyus. Pòsin we go prich kin go fa o nia en i kin de fó lóng tem na wan ples pas oda say, lèk aw i bin de na Pól. I go móbi se di we aw di wan dën we de yeri bin de lisin to am na bin wan tin we dën bin de yuz fó no if dën fó de o fó go. Wan kin fil bak se i fó de na wan eria, sòntem ivin lóng pas aw i bin want fó du am fós, te dën dòn di wok (dën) we dën bin dòn plan fó du.

Na Pentikóst De di wan dën we bin gri fó tek Góð in mèsej we Pita en di oda apòsul dën bin gi bin de dën bin de put dënsenf dòn en "de gi dën layf to di apòsul dën tichin en fó mek padi biznes wit dënsenf, fó brok bred en fó pre." (Di Apòsul Dén Wok [Akt] 2: 42-43)

Pól bin de prich di gud nyuz, tich di gud nyuz se: 'A plant di sid, Apòlós wata am, bót Góð mek i gro.' (Fós Léta Fó Kórint 3: 6-7) Di sid na di Wód we Pól bin tich to di wan dën we nò bin no Krays - di wan we Nòto Kristian. Apòlós bin tich Kristian dën di we aw Jiova de du tin, sòntem i bin de tich di Kristian dën di we aw Jiova de du tin, sòntem i bin de tich am lèk Prisila en Akwila we bin eksplen to am di we aw Góð de du tin di rayt we. (Di Apòsul Dén Wok [Akt] 18: 26) "Dón Filip, we na di ivanjelis, opin in móti, en bigin wit dis Skripchó, i tel am, di Itiopian bigman, di gud nyus, Jizós - di Krays." (Di Apòsul Dén Wok [Akt] 8: 35)

Kóment: "Watered," kómot fróm di Griek wóð epótisen, – di sós fó gro.

Kóment: "Told" kómot fróm di Griek wóð eueengelísato we min fó prich, prich di gud nyuz.

Ivanjelis en pricha dën kin jós prich di Gud Nyus. Machó Kristian en elda/watchman/ sentinel/shépad/ovasia dën we sabi fó tich, tich dën aw fó liv sakrifays layf we go mek Góð gladi fó ep dën fó machó to di kayn we aw Góð tan.

Kweshon dən

1. Wan apəsul we de na di Baybul fə dən get intimate no pf Jizəs en In akshon

Tru ____ Falz____

2. Prəfət na pəsin we Gəd gi in məsej te di Gəspel ful-ɔp.

Tru ____ Falz____

3. Ivanjelis dən na pipul dən we de prich bət Gəd in məsej fə fəgiv en sev to di wan dən we nə de insay Krays. So, nəto tide pulpit pricha dən we de gi məsej we dən pik to wan bədi we get Kristian dən we gedə.

Tru ____ Lay____

Chapta 3

Pastə en Ticha (Tichin Pastə)

"I gi səm [as] apəsul, en səm [as] prəfət, en səm [as] pipul dən we de prich bət gud nyuz, en səm [as] shəpad en ticha dən, 12 fə mek di oli wan dən pafəkt, fə wok fə prich, fə bil Krays in bədi, 13 te wi ol kam fə get wanwəd pan fet en fə no Gəd in Pikin, to pəsin we pafəkt, to wan məzhə fə di stature of di fulness of di Krays, 14 se wi nə go bi igen bi babes, tossed en born bət bay əvri wind of di tichin, in di sleyt of man, in in trik, so dat wi go yuz fə mek pipul dən nə get wanwəd, 15 en if wi rili lək am, wi go ebul fə go to Am [insay] əltin, we na di edman — di Krays; 16 we di wan ol bədi jəyn togəda en get wanwəd, bikəs ol di jəyn dən de wok, jəs lək aw eni pat de wok, di bədi go mek i get ləv." YLT Leta Fə Efisəs 4: 11-16.

Di təm we Pəl bin rayt to di pipul dən na Efisəs, i go məs bi se dən bin əndastand se di wok we di apəsul dən bin de du na fə bi pipul dən we dən si Krays, di wok we prəfət dən bin de du na fə prich di məsej we dən bin get frəm Gəd, we na di wok we ivanjelis dən bin fə de prich di Gud Nyus bət fəgivnəs tru Krays sakrifays we de mek pəsin in sin. So, di wok fə tich pastə dən na bin en stil de:

"fə əkwip di oli wan dən fə di wok we dən de du fə wok, fə bil Krays in bədi, te wi ol get wanwəd we get fet en fə no di Pikin fə Gəd, fə machə man, to di məzhə fə di ayt we Krays ful-ɔp; so dat wi nə go bi pikin dən igen, we dən de trowe en kər wi go wit ol di briz we de mek wi tich, bikəs mətalman de yuz kəni kəni kəni kəni kəni we, en dən de yuz kəni we. Bifo dat, we wi de tək di tru wit ləv, wi fə gro əp əltin to di wan we na di ed, to Krays, we di wan ol bədi, jəyn en knit togəda bay eni jəyn we dən de gi am, we eni pat de wok fayn fayn wan, mek di bədi gro en bil inseg pan ləv. (RSV Leta Fə Efisəs 4: 11-16)

Insay Fəs Leta To Timoti en Taytəs Pəl tək bət di kwaliti dən we pastə en ticha dən get (tichin pastə dən). Dən kəl dən:

Elda (presbuteros) – na adjektif fə sho se pəsin dən ol, ol man.

Ovasia/watchman/guardian/sentinel (eepiskopeés) - wan we de wən əda pipul dən bət di denja we de wet, wach ova, gad, inspekt, visit (wit visit we min fə tek kia əf dən nid) en tich. (Thayer)

Shepad (poimen) – wan we de gi it en protekt from denja (wan fida).

Na di shepad wok na di important wok we di Bodí de du? NO – Evri fenshon important ikwal; fó egzampl, di matalman bòdi go sòt fó wok if di kòlon en di intestin dem nò de wok igen. So, Krays in Bodí go dòn usay dèn no de prich bot Krays in Gòspel, dèn lef fó du wok o fó obe no nid fó de.

Shepad Ship

Sontem we posin ondastand aw fó shepad ship en got go gi di ki fó ondastand di wok we i de du fó shepad God in Nuu Testament savant dèn.

Wan shepad bin tek di wok fó mek in ship dèn gët welbodi en i bin de liv wit dèn sontem fa fawe from in os. I bin de wit dèn oltem de kòl dèn nem bikòs dèn fó no in voys en di difren tòyn dèn we in flut de mek fó abop pan am. In difren voys en flut na bin sayn fó mek dèn fala ensay we i go. Na di shepad in wok fó fen ples fó it nia wata we stil de o we de muv sloslo bot we de fa from denja. I fó gët no bot en pul poyzin plant dèn na pastò so dat dèn no go ebùl fó it dèn en sik en day. Evri net i bin de chèk in ship dèn fó si if dèn dòn kòt, en brus en pul bog dèn we dòn atak dèn, dòn i bin de ancynt dèn wit cyl.

I fó strong na in bòdi fó protekt dèn from tifman en animal dèn we de it dèn. I noto wok fó enibodi we jòs nid wok o mòni. Memba Devid in 23 Sam we se “PAPA GOD na mi shepad; A no go want. I de mek a ledòm na gron pastò. I de ker mi go nia wata we no de chenj. ... Yu de pripia tebul bifo mi bifo mi enimi dèn.”

Na di oda say, got dèn kin indipendent, dèn kin want fó no mò en i no kin izi fó men dèn we ship dèn kin fala dèn en dèn nid fó kia en protekt dèn oltem.

As yò Ju bòbò yu papa dòn disayd se na tem fó mek yu tek di wok we shepad gët. Yu dòn de wit am o yu big broda en sista we dèn bin de kia fó shepad. Yu don redi?

- a. Yu sabi di ship dèn nem so dèn go fala yu?
- b. Yu sabi aw fó lid o yu na drayva; eg, wan kawbòy?
- c. Yu no usay fó fen gron pastò en stil wata?
- d. Yu kin no en pul di it we dèn no fó it?
- e. Yu kin no di animal dèn we de it animal dèn we gët di maynd fó kil o ròsh?
- f. Yu strong pan yu bòdi fó fet di enimi?
- g. Yu gët di tul dèn we yu nid fó kia fó di ship dèn en yu sabi fó yuz dèn?

Shepad Ju pipul dèn insay di 1st sentinari

Ju pipul dèn we bin de insay Krays in tem bin de na smòl viley dèn we gët lèk 100 pipul dèn na som famili yunit dèn. Eni viley jeneral bin gët sinagog usay dèn bin de rid from di skrol dèn we bin de, worship en tren dèn pikin dèn bot di Tora en Tanakh. Travul rabay dèn go visit wan wan tem fó instrukt, enkorej en korekt.

Shepad na chòch tide (generalized)

Elda dèn kin mit togèda oltem fó mek disizhon fó di chòch as a ol. Dèn kin yuz dèn pulpit pricha en di wan dèn we de wok na di chòch. We dèn de du dat, dèn de gi di tichin en trenin wok dèn.

Tink bōt di shēpad dēn we de na di Baybul

Elda/shēpad/vasia/watchman/guardian we de na di Baybul nid fō gēt:

- a. Wan tayt padi biznes wit Gōd en Kristian dēn na in kōngrigeshōn.
- b. Wan gud no en ɔndastand di tichin dēn we Krays de tich en di tichin dēn we In apōsul dēn de tich fō redi Kristian dēn fō ministri (sav) en fō mek dēn macho to Gōd in nature.
- c. Abiliti fō no lay lay tichin en gi chans to di wan dēn we dēn de kia fō lan, no en get di abiliti fō rifyut dēn kayn tichin dēn de. Fō egzampul, insay dēn tem, wan tichin we bōku pipul dēn bin de tich na dat ɔl mōtalman na wiked. Jizōs nō bin fō dōn de insay wiked mōtalman bōdi; so, I bin jōs bi wan phantom – Gnosticism.
- d. No bōt di difrens bitwin ɔndastandin/opinion en lay lay tichin.
- e. Abiliti fō lid we yu nō fos opinion pan ɔda pipul dēn.
- f. Fō ɔndastand klia wan di spiritual tul dēn we dēn nid fō du di shēpad wok en fō sabi yuz dēn fō difend di wan dēn we i de kia fō, fō lid kōmpin Kristian dēn to spiritual it, fō macho dēn fō tan lēk Krays en fō difend dēn from spiritual predēta dēn.

If dēn bin de si “kwalifayeshōn” as “karakta trayt” o tul fō du di shēpad wok, dat min se dēn kin get difren minin; egz., nōto fet-fet, nōto los kanon, nō get kōnfyushōn; bōt ɔmbul we yu de sho wetin de mōna yu.

Fōnkshōn dēn we shēpad dēn fō du:

- a. Tich, fid, ɔkwip en brij to macho.
- b. Enkōrej, advays, edify en trēnk.
- c. Una kōndēm lay lay ticha dēn en dēn lay lay tichin dēn; lēk:
 - 1) Pōsin we dinay Krays as Gōd insay mōtalman bōdi.
 - 2) Pōsin de sev we i nō klin wit Krays in blōd.
 - 3) Sev de get bay wetin pōsin akōmplit.
- d. Promot wanwōd en wanwōd.
- e. Kōmfōt di wan dēn we wik en we sik pan bōdi bōt fōs pan Gōd biznes.
- f. Sik en brij bak di wan dēn we dōn drēf o we de drēf go.
- g. Pre fō yusef, brōda dēn we de ɔnda yu kia en di wan dēn we dōn los.
- h. Won bōt denja dēn we de lurk na di rod fō layf.
- i. Pripia Gōd in oli wan dēn fō wok fō sav (sho & tel).

(1 Timoti 3: 2-7; Taytōs 1: 6-11; Pita In Fōs Leta 5: 2-4; Di Apōsul Dēn Wok [Akt]: 20: 28-30; Leta Fō Efisōs 4: 11 - 15, Izikel 34: 2-5; 15:3)

“Na dis na wan wōd we pōsin kin abop pan: If enibōdi put in at fō bi ovasia, i want fō get fayn wok. Naw di ovasia fō bi pōsin we nō de tōk bad bōt am, i fō bi wan uman nōmō we i mared, i fō bi pōsin we nō de du wetin rayt, we

de kontrol insef, we get respekt, we de wélkom pipul dən, we ebul fō tich, we nō de drink te i chak, we nō de fet, bōt we saful, we nō de fet, we nō lèk mōni. I fō de kia fō in yon famili fayn en si se in pikin dən de obe am wit di rayt respekt. (If enibōdi nō no aw fō manej in yon famili, aw i go tek kia of Gōd in chōch?) I nō fō bi pōsin we jōs dən chenj in chōch, cō i go mek prawd en fōdōm ḷnda di sem jojmēnt we di dēbul get. I fō get gud nem bak wit pipul dən we de na do, so dat i nō go fōdōm pan shem en na di dēbul in trap." (1 Tim 3:1-7) Sōm fōstēm transleshōn dən get "office of a bishop" pas fō bi ovasia.

Bigin "ovasia" "office of bishop" Kōment:

- a. Fetful en "Trustworthy" – (Thayer - wan we biliv se Jizōs na di Mēsaya en di sakrifays we de mek pōsin in sin; Strong - shō, tru en fetful).
- b. Dən translet "Ovasia" cōfis fō bishōp frōm di Grik wōd episkopeés we min wachman, sentinel, gadman cōpōsin we de wach so i bi ovasia. Sentinel dən fō wach; di wan dən we de gayd dən fō protēkt en wan ḷda wōd na shēpad dən we fō it. Bishop na bin taytul fō difren gōvment cōfisa dən, leta dən bin yuz am fō pozishōn dən na di Katolik en Anjelisin ḷganayzeshōn dən (etymonline.com). Di wōd "cōfis" nō de insay di Grik téks.
- c. "Nobul wok," gud wok, na wok nōto cōfis. Na wok cō wok frōm di Grik wōd érgou - na akt, du cō tin we dən du.
- d. "Ovasia" kōmōt frōm di Grik wōd episkopeés, insay di Baybul Grik na di akt we Gōd de yuz fō luk insay en fēn di we, di tin dən we dən de du, di abit, fō mōtalman, fō mek i go joj dən dən lōt akōdin to dat, iléksef dən gladi cō dən at pwel; inspekshōn, investishōn, visit we i go luk fō mōtalman sol; dat na, insay di tēm we Gōd de joj. (Thayer's)

End "office of ovaseer" Comment

Gōd gi di abit, kwalifayeshōn, fō man dən we I bin want fō du di wok dən fō tich, tren en gayd in pipul dən. Pōl bin tōk bōt dən tin ya na Fōs Lēta To Timoti en Taytōs lēk aw dən sho dōj ya. Wan pōsin in ḷndastandin de na di kōlōm we de nia di Baybul téks.

Fōs Lēta To Timoti 3 en Taytōs 1. Pōsin in ḷndastandin

hold tranga wan to di mēsej ol bi fetful to Krays – fō no Krays en in apōsul dən tichin

above reproach not open to censure

gud reputation, blameless gud reputation wit outsiders

di man fō wan wēf Nōto polygamist,-nō stil mared to in yon wēf we dən nō gi am sētifiket fō dayvōs

tēperat, soba-maynd de yuz gud jojmēnt

sēlf-kontrol disiplin, nōto lōs kanōn

respektful ḷda, gud bihayyya

ospitable tek kia of ḷda pipul dən nid

ebul fō tich pawaful fō kōmyuniket

nō giv to drunkenness nō drink pasmak, nō brawler

nōto strayk (vaylēnt) nō kōmbativ cō kwik-kwik

jēntel kayn en tink bōt ḷda pipul dən

no de agyu nōto pōsin we de agyu – agyu; eg, “Mi ḷondastandin kōmōt na di Baybul”

no gridi no de put matirial tin fōs

manej in yon famili famili layf insay inkōm nōto pōsin we de spēnd mōni

no bi pōsin we jōs dōn chenj i nid fō get prōblēm dēn lēk aw Kristian

Pōl bin rayt di tēm we dēn bin de mek dēn sōfa fō Kristian dēn we di Ju pipul dēn en di Roman dēn bin mek. So, di wan dēn we bin want fō du di wok fō shēpad bin rēdi fō put dēn layf pan denja fō protēkt in kōmpin brōda dēn. Di brōda dēn fō get wēlbōdi na Gōd in yay bin impōtant pas in bōdi. I no bin bi pozishōn fō ɔnō, pawa ɔ prestij bōt na bin denja wok we nid:

1. Di want fō protēkt yu brōda dēn ivin if i kōst yu layf.
2. Ebul fō tich min fō tōk fayn fayn wan (from di Grik wōd didaktikos we sabi tich -Thayer).
3. Peshēnt - no fō flay ɔf di handel ɔ kwik fō jōj.
4. Sōri-at.
5. Man dēn we dēn sabi bay dēn tāyt rilayshōn as rayt man, nōto pipul dēn we de mek lēk se dēn de du wetin rayt.

Wōnin to Pastō dēn we de tich

Di wōd dēn we Izikel bin tōk lōng tēm to Gōd in shēpad dēn na Izrel ɔnda di Ol Kōvinant, dēn kin aplay bak to In spiritual shēpad dēn ɔnda di Nyu Kōvinant we no de du di wok we Gōd gi dēn.

'PAPA GōD in wōd kam to mi se: 'Mōtalman pikin, . prōfesi agens di shēpad dēn na Izrel (dēn lida dēn); prōfesi en tel den se: 'Na dis PAPA GōD se: Bad fō di shepad dēn na Izrel we jōs de kia fō dēnsēf! Yu no tink se shepad dēn fō kia fō di ship dēn? Una de it di kōd, wer di wul en kil di animal dēn we dēn dōn pik, bōt una no de kia fō di ship dēn. Yu no gēt

- a. strong di wik
- b. men di wan dēn we sik
- c. bound up di wan dēn we wund.
- d. bring bak di stray
- e. bin de luk fō di wan dēn we dōn lōs."

Nōto dis na di wok ɔ wok we Nyu Tēstament shēpad dēn fō de du?

Krays mek dēn disizhōn ya fō ɔl di kōngrigeshōn dēn – In Chōch.

- Bi fetful to Krays en di Apcusul dēn we de tich.
- Du gud wok dēn we de gi Krays glori.

- Mek disaypul dən bay we una de tich Krays we dən nel pan di kros.

Di wan dən we de disayd

If di tin dən we wi dən tək bət na di Shəpad dən wok, den disizhən making nə de inklud. Di wan ol kəngrigeshən get di wok fə disayd.

Dən fə disayd-

- Us tichin na skripchə o lay lay opinion?
- Udat gri o alaw usay pəsin kin tich?
 - a. Insay wan Baybul klas na di "chəch bildin"
 - b. Baybul stədi na os
 - c. Yuz kərespondəns kəs
 - d. Wan wan o wan wan stədi
- Usay di Bədi fə gəda?
- Na fə gəda togəda fə di rizin fə ep dənsəf, fə mek padi biznes, o na fə du akt fə wəship as "wəship savis?"
- Dən kin no en komand di tin dən we pəsin kin du fə wəship?
- Dən nid əgzampul fə du tin dən fə wəship, if na so, wan patikyula oda de?
- Udat fə tek kia əf uman dən we dən man dən day ən pikin dən we nə get mama en papa?
- Udat de disayd aw ən usay dən fə spən kəntribyushən?
- Pəsin kin gi to wan patikyula wok; eg, wan mishən wok pas fə go na di "chəch trəs?"
- Udat de eksəsayz "əvasayt" (wetin na dat) fə wan mishən wok?
- Wetin fə du we pəsin kech pan sin?
 - a. Fə drink pasmak
 - b. Divəs
 - c. Fə ləf fə gəda togəda
 - d. Fə du mami ən dadi biznes di we aw Gəd nə want
 - e. Gridi, layman, drənk, gəsəp, nə de kia fə famili.

Pəl bin wən di elda dən na Efisəs "Una fə bi shəpad fə Gəd in chəch, we i bay wit in yon bləd. A no se afta a dən go, wayl wulf dən go kam insay una ən dən nə go sev di ship dən. Ivin frəm yu yon nəmbə (wit elda/shəpad) man dən go grap ən distərj di trut fə mek dən go pul disaypul dən afta dən. So una de wach!" (Akt 20:28-31)

Koment: "Wolf," pipul dən we de mek lək se dən na Kristian fə di rizin fə betray en pwel fet. 'Una wach fə lay lay prɔfet dən. Dən kin kam to una wit ship klos, bət insay dən at, dən na wulf dən we get wamat.' (Mat 7:15)

Aw elda dən we wer ship klos 'frəm yu nəmba' go kam insay?

- a. Di prɔses fə pik dən.
- b. Di bədi fə Kristian dən nə de involv wit dənsəf so dat dən nə go no wetin dən biliv en wetin dən tink.
- c. Di trenin en əkwipmənt we dən de yuz nə fayn, i nə go du o dən dən tən am to əda pipul dən.
- d. Nə yeri di kənsyusən dəm fə di spiritual mek en əmbul dəm we dən de pe atənshən to di vəys dəm fə di vokal o na big kəntribuyushən.
- e. Səm man kin kampen fə di wok we dən biliv se na pozishən we get pawa en ən.

Spiritual wulf na pipul dən we de insay di asembli we de se dən na Kristian bət dən get ajenda we nə de na di Baybul. Aw dən go mek dən nə pul Kristian dən kəmət nia dən afta dən dən tich dən? Na fə əp en tren di Bədi wit no bay we wi de tək opin wan bət di tichin dən we bəku pipul dən de tich bay we yu kəmpia dən to di tru tin dən we de na di Baybul. Kristian dən nid fə ebul fə no se di tin dən we dən de tich na lay. Kristian dən fə lef fə bi pipul dən we de yeri, "pew warmers" nəmə en bi siriəs student dən fə Gəd in Wəd we dən de get en tek pat pan bəku instrəkshən, tək en edifyeshən frəm dən, wachman/shəpad en əda pipul dən we sabi di Wəd.

'Yu dən rul dən bad bad wan en kruk wan. So, dən skata bikəs shəpad nə bin de, en we dən skata, dən bi it fə oł di wayl animal dən. Mi ship dən bin de waka waka na oł di mawnten dən en oł di ay ay il dən. Den bin skata əlsay na di wəl, en nəqədi nə bin de luk fə dən o luk fə dən.' (Izikel 34: 1-6)

""So, una shəpad dəm, una lisin to PAPA GƏD in wəd: Jəs lək aw a de alayv, na so PAPA GƏD ["Jiova," NW] se, bikəs mi ship dən nə get shəpad en so dən dən tif am en bi tin fə it bikəs əf oł di wayl animal dən, en bikəs mi shəpad dən nə bin de luk fə mi ship dən bət dən bin de kia fə dənsəf pas fə kia fə mi ship dən, so, O shəpad dən, una lisin to PAPA GƏD in wəd: Na dis PAPA GƏD se: A de agens di shəpad dən en a go aks dən fə mi ship dən. A go pul dən kəmət fə kia fə di ship dən so dat di shəpad dən nə go ebul fə it dənsəf igen. A go sev mi ship dən na dən mot, en i nə go bi it fə dən igen." (Izikel 34: 7-10)

"Mətalman pikin, a dən mek yu bi wachman fə Izrel in os; so, yəri di wəd we a de tək en gi dən wənin frəm mi. We a tel wiked man se, 'Yu go day,' en yu nə wən am o tək fə mek i nə du in bad we fə sev in layf, da wiked man de go day fə in sin, en a go day una fə ansa fə in bləd. Bət if yu wən di wiked man en i nə tən in bak pan in wiked tən o in bad we, i go day fə in sin; bət yu go dən sev yusef." (Izikel 3: 17-19)

"Mi pipul dən kin kam ... fə lisin to yu wəd dən, bət dən nə de du am. Dən kin yuz dən mot fə sho se dən de wəship Gəd, bət dən at kin gridi fə get məni we nə rayt. Fə tru, to dən, yu nəto natin pas pəsin we de siŋ ləv siŋ dən wit fayn vəys en ple inschrumənt fayn, bikəs dən de yəri yu wəd dən bət dən nə de du am." (Izikel (33: 31-32)

Kwəshən

1. Elda/shəpad na pəsin we de disayd fə kənrigireshən pas fə tich en advays.

Tru ____ Lay ____

2. Elda dən na chəch pozishən nəto səntin we dən are to do, a work.

Tru ____ Lay ____

3 Spiritual wulf na pipul dən we de se dən na “Kristian” we get ajenda we no de na di Baybul.

Tru ____ Lay ____

4. Na əlda/shəpad nəmə fə no bət Setan in wulf.

Tru ____ Lay ____

Chapta 4

Man Savant (Diakonos)

Dikon

“Dikon, semweso , fə bi man dən we fit fə get rəspəkt, we get tru, we no de drink bəku wayn, en no pursuing dishonest gain Dən fə kip di dip trut dən na di fet wit klia kənshens Fəs, if natin no de agens dən, lə dən sav as dikon bi uman dən we fit fə get rəspəkt, nəto pipul dən we de tək bad bət pipul dən we no get wanwəd en we pəsin kin abop pan pan əltin Dikon fə bi man fə wan wəf nəmə en i fə de manej in pikin dən en in yon os fayn fayn wan. Di wan dən we dən sav gud gud wan kin get fayn pozishən en get bəku kənfidəns bikəs dən biliv Krays Jizəs.”
(1 Tim 3: 8-13)

Kəment:

- a. “Dikon” (Grik diakónous - jənəral nyutral) - vs. 8
- b. “Uman dən” (Grik gunaíkas) – (əlsay, uman we get əni ej, iləksef na vajin, o mared, o uman we in man dən day o wəf dipen pan kəntəks from Strong in yon). vs. 11
- c. “Dən” no de insay di Grik təks. Young in Literal transleshən se “Uman dən — di sem we aw dən de du bad, nəto pipul dən we de aks fə lay lay tin, we de wach, we fetful pan əltin.” We dən ad “dən” to di Inglish transleshən dən chenj di minin from uman savant, diakónous, to uman dən we man savant. vs. 11
- d. “Dikon fə bi di man fə bət wan wəf” no de inklud di wan dən we mared pas wan uman en man dən we de put dən wəf we no get sətifiket fə dayvəs bikəs of dat dən stil mared to di uman we dən dən put away. Na ya dikon kəmot from di Grik wəd diakonos, (nominative singular masculine per Vines). vs. 12

Kəment: I səri fə no se di wəd dikon bin tinap fə wan pozishən o əfis na di chəch na Ingland. If dən bin translet di Grik wəd as savant, i no bin fə get bəku kənfyushən.

Kəment: Oi Kristian na prist fə sav Gəd. So, əl na dayakəno, savant, man en uman, we de du di sem kayn wok we Gəd bin tel Adam en lv fə du bət na spiritual wok pas fə du bədi. Lək:

Obe – If you like Mi, you go kip mi kommand -- no it di frut fə di tik we de no gud en bad.

Wok – As you si chans du gud – kia fə di gadin.

Riprədyuz – plant di gospel sid as na di pawa fə sev – bi frut en bəku en ful-çp di wol.

Bikos dən dayakonos ya gət di sem kayn abit ən kwalifayeshən lək shəpad dəm, dən wok fə gət tayt padi biznes.

Dən kömpia Krays in chəch to wi bədi we wi get, i gət bəku wok pat dən bak we de du difrən wok dən. If dən "chəch" bədi pat ya nə de wok, di "chəch" bədi de wik. I go dray ən day.

Dən nə spesifa di wok we man dən we get abit dən we fiba shəpad dən de du so əni əndastandin na intapriteshən ə opinion.

Dən kot dən tin ya from wan lesin we Joe McKinney rayt:

"In səm kontekst, di wəd 'diakonos' tek əda patikyula minin ən minin we i de tək bət wan grup fə savant dən we get spəshal spiritual kwalifayeshən lək insay Fəs Ləta To Timoti 3 usay i bin de we dən translet as dikon. Wi kin se dis na bin prəsis we əp, bikos i kin mek pipul dən pe atenshən to səm Kristian dən we dən kin pik fə du spəshal savis səntəm fə əp di ovasia wachman dən fə du dən spiritual wok.

"While we do have a certain conviction about the work of Christians having these spəshal kwalifayeshən, wi nə fə eva so dogmatik fə tink se dis na di las wəd bət di təpik. Wi fə məmbə səm tru tin dən na di Baybul bət Krays in Bədi so dat ənitin we dən go eksplen go gri wit dən tru tin ya. Bikos dən dən əlredi pruv se dən kwalifay fə biev ən ekspiriəns, i mek səns fə tink se dən de əp di əlda dən fə du dən spiritual wok fə kia fə di spiritual nid dən na di chəch, mə di nid dən we dən nid kwik kwik wan. Dikon nəto 'junis əlda' pan əl we dən wok go tan lək səm wok we di shəpad dən de du ən di ekspiriəns kin bi gud trenin fə dən man ya fə wan de kin want ə want fə du di wok we dən de du fə gayd, wachman, ə sentinel.

"Di Bədi fə Krays wan kinjdom we get layf, we de gro ən we de fet - wan tin we get layf - get bəku dinamik nid dən we de chenj əltəm.

"Prəbləm dən kin apin, nid dən kin apia, imejensi kin apin: səmbədi kin sik, əda wan kin ləs in wok, famili kin get agyument, mama ən papa kin get prəbləm wit pikin dən, pipul dən kin day ən dən fə kərej dən famili, dən nid fə mek important ministri dən. Nəto əl di nid dən na chəch kin chenj bət bəku pan dən kin chenj ən səntənde, dən nə kin no bifo təm ə dən kin ivin bi imejensi. We dən nid ya apia, dən fə mit dən, ən mit dən rayt naw! Udat go mit dən tin ya we di chəch nid? Udat go sav? Udat na di savant dən na di chəch?

"Luk se insay di fəstəm Kristian dən təm ənitəm we Kristian nə ebul fə gəda əlman bin de wəri. Yu tink se di Roman bigman dən bin arest am bikos i bin get fet? Yu tink se wan grup we di Ju pipul dən bin de du bad to am? If na so, i bin fə dən fayn fə mek di Kristian famili, ə dən wachman dən aks wan brəda we de nia de fə go pas ən chek if i de wəl ən gi ənitin we i nid we i nə nid.

"Əl Kristian dən na savant dən. Dən kəl əlman fə sav. Di chəch kin kəl ənibədi fə mit wan nid (fə sav). I dipen pan di tin we de apin. Fə əgzampul, we i kam pan məni biznes, di chəch fə pik pəsin we sabi du akəntin fayn fayn wan, we pəsin kin abop pan ən we get di rayt ən ənəs we i nid fə du da wok de. Bət yu tink se i rili nid fə mek da pəsin de mared wit pikin dən so dat i go bi di təzəhəra fə di chəch? Yu tink se da pəsin de get dən kwalifayeshən dən ya pan Gəd biznes? Əni Kristian kin sav ən i fə sav na səm eria, iləksəf di spəshal kwalifayeshən dən get. I jəs nid fə kwalifay fə du da patikyula wok de. Bət əl Kristian, man ə uman, fə ən kin sav na səm eria.

"Naw we dinamik nid dən kin kam; dat na, we imejensi apin, nəmal wan, təm ə chans nə de fə du risach bət di talent dən ən chek di kayn we aw di brəda dən de fə mek dən ebul fə no udat go ebul fə sav da patikyula nid de da təm de. Di chəch nid wan grup fə savant dən, we dən əlredi kwalifay pan Gəd biznes; pruv ən no udat dən de fə kəl fə əp di shəpad dən/ əlda dən/ wachman dən pan tin dən we dən nə bin dən tink bət usay di nid na imejensi ən dən fə səlv dən wantəm wantəm." (End quote from Joe McKinney.)

Di diakonosus kwalifayeshon dəm we dən gi ɔp inklud fə bi man fə wan wəf ən fə manej in pikin dəm ən os fayn fayn wan nə go ebul fə aplay to ɔl diakonosus as ɔl Kristian man ən uman na diakonos savant. So, di wok we man dən we get dən kwalifayeshon ya fə du fə difren frəm ɔda man ə uman dən diakonosus.

Səm pipul dən kin tink se di səvin pipul dən we di Jeruseləm chəch bin pik insay Di Apsul Dən Wok [Akt] fə tek kia əf di Grik uman dən we dən man dən dən day, na bin dikon dən. Bət dən nə de kəl dən diakonos ən dən nə gi dən kwalifayeshon ən dən nə no if ɔl di səvin mit di kwaliti dən we de na Fəs Ləta To Timoti.

Bəku pipul dən tide de tek di wok we əlda dən de du as man pan spiritual tin dən we dikon dən na man oba bədi biznes. I tan lək se dis nəto kərəkt əndastandin, bikəs we dən du dat, dən kin rili stop əl di ɔda pipul dən na di Bədi, iləksef na man ə uman, dən nə ebul fə du di wok we dən de du. Infakt, if əlda dən du di spiritual ən dikon dən du di bədi, no wok nə de fə savant dən we nəto dikon. Bət dis nə go bi di kayn tin we Pita rayt to di wan dən we dən bin ker go as slev na di Dispersion se insay Pita In Fəs Ləta 4: 10 “Lək aw ənibədi ət gift, una yuz am fə sav una kəmpin, as gud stewəd dən fə Gəd in difren difren spəshal gudnes.” Di wəd “əni wan” min man ə uman dən we ət di spəshal kwalifayeshon ən we nə ət. If “əni wan” nə inklud uman dən den Pəl bin mek mistek bay we i tək insay Ləta Fə Rom 16: 1 se Fibi na bin dayakən, savant.

Di kənsept we pipul dən bin de tink da təm de se dikon dən de kia fə di tin dən we di kənrigeshon nid, lək fə kia fə di kənrigeshon bildin ən grən, nə kəmət frəm Nyu Təstament prəsis bikəs no rəked nə de na di Nyu Təstament bət əni aseməqli fə Kristian dən we ət ə mentenət fizik əfis. Di tin dən we di chəch bin nid insay di təm we dən bin de mek dən səfa na bin pipul dən nid nəto prəpati ə tin dən. Dis na tru tide as di chəch na pipul nəto prəpati.

Man dən we dən tək bət dən nem

“Banabas (we min pikin fə ənkərej), wan Livayt, we kəmət na Sayprəs, sel wan fil we na in yon ən brij di məni ən le am na di apəsul dən fut.” (Akt 4: 36-37)

“So, Banabas go na Tasəs fə luk fə Səl, ən we i fən am, i ker am go na Antioq. Fə wan ol ia, dən mit wit di chəch ən tich bəku bəku pipul dən.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 11: 25-26)

“Wan prəfet ən ticha dən bin de na di kənrigeshon na Antioq, Banabas, Saymyon we dən kəl Nayja, Lusios we kəmət Sayrin, Manaən we na bin məmbəna na Erəd we na di kij in os, ən Səl. We dən bin de wəship Jiova ən fast, di Oli Spirit se, ‘Una put Banabas ən Səl fə mi fə di wok we a dən kəl dən fə.’ Dən afta dən dən fast ən pre, dən le dən an pan dən en sen dən go.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 13: 1-3)

“Səm təm afta dat, Pəl (Səl) tel Banabas se, ‘Le wi go bak ən go fən di brəda dən na əl di təq dən usay wi bin de prich di Masta in wəd ən si aw dən de du.’ Banabas bin want fə ker Jən, we dən kin kəl bak Mak, wit dən, bət Pəl nə bin tink se i fayn fə ker am go, bikəs i bin dən ləf dən na Pamfilia ən i nə bin kəntinyu fə du di wok wit dən. Dən nə bin gri so bad dat dən bin skata. Banabas tek Mak ən tek bot fə go na Sayprəs.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 15: 36-40)

“Mi kəmpin prizina Aristakəs sen in gritin to una, ən Mak, we na Banabas in kəzin, sen in gritin.” (Kəl 4: 10)

“Epafras, we na mi kəmpin prizina insay Krays Jizəs, de grit una. Ən na so Mak, Aristakəs, Dimas ən Lyuk, we na mi kəmpin wokman dən, de du.” (Filemon 23-24)

“Du yu bəst fə kam to mi kwik kwik wan, bikəs Dimas bin lək dis wəl, i dən ləf mi ən go na Təsalonayka. Kresəns dən go na Galeshya, ən Taytəs dən go na Dalmaya. Na Lyuk nəmə de wit mi. Una tek Mak ən kam wit am, bikəs i de əp mi we a de prich.” (2 Tim 4: 9-12)

“Wi kam na Dəbi ən afta dat wi kam na Listra, usay wan disaypul we nem Timoti bin de, in mama na Ju uman ən bəliv Gəd, bət in papa na Grik. Di brəda dən na Listra ən Aykəniom bin tək fayn bət am.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 16: 1-3)

“We Saylas ən Timoti kəmöt na Masidonia, Pəl bin gi in layf nəmə fə prich, ən i bin de təl di Ju pipul dən se Jizəs na di Krays.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 18: 5)

“I sən tu pan in əlda dən, Timoti ən Irastəs, na Masidonia, we i bin de na di provins na Eshia fə ləng təm sməl.” (Akt 19: 22)

“So, a de beg una fə falamakata mi. Na dat mek a de sən Timoti, mi pikin we a lək, we fetful to di Masta to yu. I go məmbə una bət di we aw a de liv mi layf insay Krays Jizəs, we gri wit wetin a de tich əlsay na əl di kəngrigeshən” (1 Kər 4: 16-17)

“A op se di Masta Jizəs go sən Timoti to yu jisnə, se a a kin gladi bak we a gət nyuz bət una. A nə gət əni əda pəsin lək am, we rili bisin bət yu wəlbədi. Bikəs əlman de luk fə in yon bənifit, nəto Jizəs Krays in yon. Bət una no se Timoti dən pruv inşəf, bikəs as pikin wit in papa, i dən sav wit mi fə du di wok we i de du fə təl pipul dən di gud nyuz.” (Fil 2: 19-22)

“Bət Gəd we de kərej di wan dən we in at pwəl, i kərej wi bay we Taytəs kam, ən nəto jəs we i kam, bət i kərej wi bak bay di kərej we yu bin gi am. I təl wi bət di we aw una want mi, di bad we aw una de fil bad, di we aw una bisin bət mi bad bad wan, so dat mi gladi at pas əni əda təm.” (2 Kər 7: 6-7)

“As fə Taytəs, na mi patna ən mi kəmpin wokman wit una; as fə wi brəda dən, dən de ripresent di chəch dən ən na ənə to Krays.” (2 Kər 8: 23)

“Dən təm dən de we di disaypul dən bin de bəku, di Grik Ju dən we bin de wit dən bin de kəmplen agens di Ibru Ju pipul dən bikəs dən bin de pe atənshən to dən uman dən we dən man dən day we dən de sheb it əvride. So, di Twəlv gəda əl di disaypul dən togəda ən se, ‘I nə go rayt fə lə wi nə pe atənshən to di ministri fə Gəd in wəd so dat wi go wet na tebul. Brəda dən, una pik səvin man dən from una we dən no se dən ful-əp wit di Spirit ən səns. Wi go gi dən dis wok ən wi go pe atənshən to prea ən di prichin wok fə di wəd.’ Dis prəpozal bin mek di wan ol grup gladi. Dən pik Stivin, man we ful-əp wit fet ən oli Spirit; bak, Filip, Prəkəs, Nikanə, Taymon, Pamənas, ən Nikolas we kəmöt na Antiək, we bin tən to Ju rilijən.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 6: 1-6)

“Stivin, man we ful-əp wit Gəd in spəshal gudnəs ən pawa, bin du big big wəndaful tin dən ən mirekul dən wit di pipul dən. Bət di wan dən we bin de agens di pipul dən we bin de na di Sinagəg fə di Fridəm (as dən bin de kəl am)—Di Ju pipul dən we bin de na Sayrin ən Alegzandria ən bak di provins dən na Silisha ən Eshia. Dən man ya bigin fə agyu wit Stivin, bət dən nə bin ebul fə tinap agens in səns ə di Spirit we i de tək to.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 6: 8-10)

“Bət Səl bigin fə pwəl di kəngrigeshən. We i bin de go from os to os, i bin de drəg man ən uman dən ən put dən na prizin. Di wan dən we bin dən skata bin de prich di wəd ənisay we dən go. Filip go dəjə na wan təj we de na Sameria ən tel pipul dən bət di Krays de.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 8: 3-6)

“Na Damaskəs wan disaypul we nem Ananayas bin de.” ... “Ananias go na di os ən go insay de. We i put in an pan Səl, i se, ‘Brəda Səl, di Masta-Jizəs, we apia to yu na rod we yu de kam ya — dən sən mi so dat yu go si bak ən ful-əp wit di Oli Spirit.’ Wantəm wantəm, səntin we tan lək skel bin kəmöt na Səl in yay, ən i bin ebul fə si bak. I grap ən baptayz, ən afta i it səm it, i get tərnək bak.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 9: 10...17-19)

“Insay dis təm səm prəfət dən kam dəj from Jerusələm ən kam na Antiək. Wan pan dən, we nem Egabəs, bin tinap ən tru di Spirit bin tək se bad bad angri go de əlsay na di Roman wəl.” (Di Apsul Dən Wok [Akt] 11: 27-28)

"Filip di ivanjelis, wan pan di Sevin pipul dən. I bin get 4 gyal pikin dən we no mared en we bin de tok profesi. Afta wi dən go de fə səm dez, wan profet we nem Egabəs kəmət na Judia kam dən. We i kam nia wi, i tek Pəl in bəlt, tay in yon an en fut wit am en se, 'Di Oli Spirit se, 'Na dis we di Ju pipul dən na Jeruseləm go tay di pəsin we get dis bəlt en gi am to di pipul dən we nəto Ju .'" (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 21: 8-11)

"Dən (Pəl en Banabas) no bin gri so dat dən bin skata. Banabas tek Mak en tek bot fə go na Saypros, bət Pəl pik Saylas en kəmət de, en di brəda dən prez am fə di Masta in spəshal gudnes. I bin go na Siria en Silisia, en i bin de mek di chəch dən strəng." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 15: 39-41)

"To Faylimon wi dia padi en kəmpin wokman, to Afia wi sista, to Akippas wi kəmpin sojaman en to di chəch we de mit na yu os: Gres to yu en pis from Gəd we na wi Papa en di Masta Jizəs Krays. ... A de yəri bət yu fet pan Masta Jizəs en yu lək əl di oli wan dən." (Filemon 1-3, 5)

"A de apil to yu (Filemon) fo mi pikin Onesimos, we bi mi pikin wen a bin de chen. Fəs, i no bin get wan yus to una, bət naw i dən bi yusful to yu en to mi." (Filemon 10-11)

"Mi kəmpin prizina Aristakəs sen in gritin to una, en Mak, we na Banabas in kəzin, sen in gritin." (Kəl 4: 10)

"Epafras, we na wan pan una en we na Krays Jizəs in savant, de grit. I de fet əltem fə pre fə una, so dat una go tinap tranga wan pan əl wetin Gəd want, machə en ful-əp wit kənfidəns." (Kəl 4: 12-14)

Kwəshən dən

1. Bikəs əl Kristian na prist dən wok na fə sav Gəd.

Tru ____ Falz ____

2. Kristian dən we de get gift fə sav

- a. ____ Di wan dən we de prich
- b. ____ Mishənari dən
- c. ____ Elda dən/Shəpad dən
- d. ____ Man dən
- e. ____ Uman dən
- f. ____ Əl di tin dən we wi dən tok bət

3. I tan lək se savant dən we dən no bət dən abit dən de əp shəpad dən fə du dən wok fə ənkərej en advays.

Tru ____ Lay ____

Chapta 5

Uman Savant dən (Dayakonos)

“Bikos ɔl di wan dən we baptayz insay Krays dən wər Krays . Ju nə de, Grik nə de, slev ən fri nə de, man ɔ uman nə de; bikos una ɔl na wan pan Krays Jizcs” (Leta Fə Galeshya 3: 26-28). Gəd nə de tek wan pəsin bətə pas ɔda pəsin. (Di Apcəsl Dən Wok [Akt] 10: 34) ɔl na prist fə sav Gəd. (Rəvəleshən 5: 10)

Di Grik wəd diakonos na wan we nə de tək bət man ɔ uman, iləksəf na man ɔ uman. Di Latin wəd fə diakonos na minista, ən di Inglish wəd na savant. Dayakonos ɔ in difrən we dən de 28 təm insay di Nyu Təstament, wan pan dən de tək bət Fibi, we na bin uman savant (diákōnōn) ən tu təm as dikon na Leta Fə Filipay 1: 1, Fəs Leta To Timoti 3: 8-13 ən Rom 16: 1.

“ Naw una na Krays in bədi ən una na wan pan di pipul dən we de insay am. Ən Gəd dən pik insay di chəch fəs apcəsl dən, səkən prəfət dən, təd ticha dən, dən mirekul dən, dən gift dən fə mən, əp, administret, ən difrən kayn langwej dən.” (1 Kər 12: 27-29)

Gəd tru Pəl set abit dən fə di shəpad wok. Fə fala di abit ɔ kwalifayeshən dən we dən man ya gət, Pəl tək bət di kwaliti dən we dən gət, kwalifayeshən dən fə savant dən we i tan lək se dən de əp fə du dis imptənt wok we di ovasia dən, wachman dən, gayzman dən, sentinel dən de du. Di wok we ɔda məmbə dən na di Bədi de du na jəs lək aw i imptənt, nid fə du am, imptənt ən i nə nid fə du am iləksəf na man ɔ uman de du am.

Uman dən we dən no bay nem

Insay di Nyu Təstament dən no səm uman dən bay nem we dən de yuz wəd dən we de inklud ɔlman lək, ɔl, əni wan, ɔlman, inklud man ən uman. We pəsin de chək di wok dən we Gəd in dayakonos de du, i fə ebul fə no if əni wok de we Kristian uman dən fə du ɔ we dən no fə du.

“Bət wan man we nem Ananias, wit in wəf Safaya, sel wan prəpati, ən wit in wəf in no i kip bak fə insef səm pan di məni we i get ... lək tri awa so in wəf kam insay, i nə no wetin dən apin. Ən Pita tel am se, ‘Tel mi if yu sel di land fə da kayn məni de.’ En imbin tok, ‘Yes, fo so moch.’ Bət Pita aks am se, ‘Aw una dən gri fə təst Jiova in Spirit?’ (Di Apcəsl Dən Wok [Akt] 5: 1-2; 7-9)

Kəment: Safayra ən Ananayas bin lay to di Oli Spirit, we na sin we dən bin want fə du.

“Naw wan disaypul bin de na Jopa we nem Tabita, we, we dən translet am, min Dəkas. I bin ful-ɔp wit gud wok dən ən tin dən we i bin de du fə əp ɔda pipul dən.” (Di Apcəsl Dən Wok [Akt] 9: 36)

Kəment: Tabita, Dəkas, bin əp di po pipul dən bay we i bin de du gud ən wok fə əp pipul dən. Wan aktiviti we dən bin de du ausayd di asəmbli.

“In (Pita) bin go na Meri in os, we na Jən in mama we in ɔda nem na Mak, usay bəku pipul dən bin gəda ən de pre.” (Akt 12: 12)

Kəment: Meri bin de yuz in os fə mek oli pipul dən kam togəda. Insay dis kes di gəda na fə pre fə se ɔl Kristian dən sef bət mə fə Pita, as shot təm bifo dat, Ərəd bin kət Jems ed.

“Ən afta we i (Lidia) baptayz, i ənkərej wi se ‘If una dən jəj mi fə fetful to PAPA GƏD, kam na mi os ən de de.’ Ən i win wi.” (Di Apcəsl Dən Wok [Akt] 16: 15)

Kəment: Lidia bin de yuz in prəpati fə kia fə Pəl ən di wan dən we bin de wit am.

“Səm pan dən bin biliv ən jəyn Pəl ən Saylas, jəs lək aw bəku pan di Grik dən we bin de wəship Gəd ən nəto səm pan di uman dən we de bifo.” ... “Naw dən Ju pipul ya (man ən uman dən) bin gət ay pozishən pas di wan dən we bin de na Təsalonayka; dən bin de tek di wəd wit ɔl dən at, ən dən bin de chek di Skripchə dən evride fə si if dən tin ya na so. So bəku pan dən biliv, ən nəto sməl Grik uman dən we get ay pozishən lək man dən.” ... “Bət səm

man dən jöyn am en biliiv, pan dən na Dayonisios we na Ariopagayt en wan uman we nem Damaris en ɔda pipul dən we bin de wit dən.” (Akt 17: 4, 11-12, 34)

Koment: Damaris bin biliiv. Sontem na bin wan bigman na Atens as i bin de na di Ariopagos we Pol bin de tōk.

“Afta dis Pol komot na Atens en go na Koint. En i fən wan Ju we nem Akwila, we komot na Pontos, en i no tu te yet we i komot na Itali wit in wəf Prisila. ... Naw wan Ju we nem Apolos, we komot na Alegzandria, kam na Efisos. Na bin man we sabi tōk, en i bin sabi di Skripchə dən. Dən bin dən tich am di we aw PAPA GGD de du. En bikəs i bin get zil in spirit, i bin de tōk en tich di tin dən we get fə du wit Jizos korekt wan (as dən rayt am na di Ol Testament), pan ol we na Jōn in baptizim nōmo i bin no. I begin fə tōk wit maynd na di sinagog, bət we Prisila en Akwila yeri am, dən tek am en eksplen to am di we aw Gd de du tin korekt wan.” (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 18: 1-2; 24-26)

Koment: “Dən,” Akwila en in wəf Prisila, no jəs tich Apolos.

“Di neks de wi komot en kam na Sizeria, en wi go insay di os fə Filip we bin de prich di gud nyuz, we na bin wan pan di səvin pipul dən, en i bin de wit am. I bin get 4 gyal pikin dən we no mared, we bin de tōk profesi.” (Akt 21: 8-9)

Koment: Filip in gyal pikin dən bin profesi. From Fəs Leta Fə Koint 14: 21 wi lan se profesi na fə di wan dən we biliiv. Natin no de we de sho se na uman dən nōmo dən bin de tōk profesi o na we dən no gedə.

“A de təl yu wi sista Fibi, we na savant na di chōch na Sənkria.” (Leta Fə Rom 16: 1)

Koment: Səm Baybul dən translet diákōnōn as dikon. Bət əlman, man o uman, insay Krays na savant, diakono, insay Krays in Bodı en bak na prist fə sav Gd. Di Baybul no tōk natin bət di kayn savis we Fəbi bin de du. Əl wetin wi no na dat i bin sav. Wi no bak se i no bin mit di spəshal kwalifayeshən fə di wok we savant dən get we dən translet in wəf as dikon na Fəs Leta To Timoti 3: 12.

“Grit Prisila en Akwila, mi kəmpin wokman dən wit Krays Jizos, we put dən nək pan denja fə mi layf, a no jəs de təl am tənki, bət ol di kəngrigesən dən na di nəshən dən de təl tənki bak. Una grit di chōch bak na dən os. Una grit mi Epanetos we a lək, we na bin di fəs pəsin we bin tən to Krays na Eshia. Grit Meri, we dən wok tranga wan fə yu. Una grit Andronikos en Junia, mi fambul dən en mi kəmpin prizina dən.” (Leta Fə Rom 16: 3-7)

Koment: Wi no no us wok Meri bin du. Bət wi no se i no bin les as i bin de wok tranga wan.

“Di chōch dən na Eshia de sən gritin to una. Akwila en Priska (Priska), wit di kəngrigesən we de na dən os, de grit una wit ol dən at wit di Masta.” (Fəs Leta Fə Koint 16: 19)

Koment: Prisila en Akwila dən os bin opin fə Kristian dən fə gedə.

“A de beg Yudia en Sintiki fə gri wit di Masta. Yes, a de aks yu bak, tru tru kəmpin, fə ep dən uman ya, we dən wok sayd to sayd wit mi fə di gud nyuz togəda wit Klément.” (Leta Fə Filipay 4: 2-3)

Koment: I tan lək se dən uman ya komot na Filipay. Dən bin ep Pol fə tich di Gud Nyus. Dən no bin jəs de de fə pul enitit we no fayn. Dən bin de tich di gud nyuz as dən de wok tranga wan wit Pol en Klément.

“A de məmba yu tru tru fet, wan fet we bin de fəs pan yu grani Ləys en yu mama Yunis en naw, a sho se, de insay yu bak.” (Səken Timoti 1: 5)

Koment: Dən pas dən fet to dən famili.

“To Faylimon wi kōmpin wokman we wi lēk en Afia wi sista en Akippas wi kōmpin sojaman, en di chōch we de na yu os.” (Filemon 1-2)

Kōment: “Affia” na Kristian uman we Pōl en Faylimon sabi.

Women by Inclusive Words - All, Each and Everyone

“So di wan dēn we get in wōd bin baptayz, en dēn ad de da de de lēk tri tawzin sol dēn.” (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 2: 41)

Kōment: “Di wan dēn we get in Wōd” inklud man en uman.

“Di disaypul dēn disayd, ɔlman akōdin to wetin i ebul, fō sēn ep to di brōda dēn we de na Judia.” (Akt 11: 29)

Kōment: “ɔlman” inklud uman dēn, so uman dēn ep fō disayd.

“Dōn i bin tan lēk se i fayn fō di apōsul dēn en di elda dēn, wit di wan ol chōch, fō pik man dēn frōm dēn en sen dēn na Antōk wit Pōl en Banabas.” (Akt 15: 22)

Kōment: Di “ɔl chōch” inklud uman dēn. So, uman dēn bin tek pat fō pik.

“So, we dēn sēn dēn go, dēn go dōj na Antōk, en dēn gēda di kōngrigesħon togēda, dēn sēn di lēta. En we dēn dōn rid am, dēn gladi bikōs i bin de ɛnkōrej dēn.” (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 15: 30-31)

Kōment: Di “kōngrigesħon” bin get uman dēn we yeri en gladi.

“Dōn i tel di sojaman fō mek dēn kip am na jel bōt i fō get sōm fridōm, en nōbōdi pan in padi nō fō du dat fō mek i nō ebul fō du wetin i nid.” (Di Apōsul Dēn Wok [Akt] 24: 23)

Kōment: “Padi” inklud man en uman dēn we bin de kia fō Pōl in nid.

“Trōbul en trōbul go de fō ɛni mōtalman we de du bad, di Ju fōs en di Grik bak, bōt get glori en ɔnu en pis fō ɔlman we de du gud, di Ju fōs en di Grik bak. Bikōs Gōd nō de tek wan pōsin bēte pas ɔda pōsin.” (Lēta Fō Rom 2: 9-11)

Kōment: “Evri mōtalman” nō de mek difrēns bitwin man en uman we de du gud ɔ bad.

“Bikōs insay Krays Jizōs una ɔl na Gōd in pikin dēn, bikōs una get fet. Bikōs ɔl di wan dēn we baptayz insay Krays dōn wer Krays. Ju en Grik nō de, slev ɔ fri nō de, man en uman nō de, bikōs una ɔl na wan pan Krays Jizōs.” (Galeshya 3:26-29)

Kōment: Bōy pikin bin get rayt fō get in papa in prōpati we di lō se. Bōt “As bōku pan una” we bin baptayz na uman dēn. Dōn uman dēn we de insay Krays get di rayt fō get prōpati Pōl dōn tōk se di wan dēn we de insay Krays na wan. Nōbōdi nō de insay Krays we na sekōn klas Kristian fō ɔlman na savant en prist fō sav Gōd. (Pita In Fōs Lēta 2: 16 en Rēvēleshōn 1: 6)

“Di uman we de na Babilōn, we dēnsef dōn pik, de grit una.” (Pita In Fōs Lēta 5: 13)

Kōment: “She” kin bi Kristian uman ɔ wan asembli fō Kristian dēn – nō no.

“Di elda to di uman we dēn dōn pik en in pikin dēn, we a lēk fō tru, en nōto na mi nōmō, bōt ɔl di wan dēn we no di trut bak.” (Jōn In Sēken Lēta 1: 1)

Kōment: “Di uman we dēn dōn pik” kin bi Kristian uman ɔ wan asembli fō Kristian dēn – nō no.

Di wōd dēn ɔl, evri wan inklud uman dēn. So, Uman fō tek pat fō mek Krays in Bōdi wok lēk wan bōdi we get wanwōd ɔdasay dēn kin tek pat pan di bōdi as drag pan di bōdi ɔ day.

Uman dən Aktiviti ən Atikul

"So, iləksef yu (man ə uman) it ə drink, ə ənitin we una de du, du əltin fə mek Gəd get glori. Una no fə mek di Ju pipul dən ə Grik dən ə Gəd in kəngrigeshən vəks, jəs lək aw a de tray fə mek əlman gladi pan əltin we a de du, a no de tray fə mek əlman gladi fə mi yon bənifit, bət fə mek bəku pipul dən get bənifit, so dat dən go sev. Una fə falamakata mi, jəs lək aw a de falamakata Krays. Naw a de kəment una bikəs una məmbə mi pan əltin ən una de kip di tradishən dən ivin as a bin de gi una dən. Bət a want mek una no se na Krays de oba əlman; ən di ed fə di uman na di man ən di ed fə Krays na Gəd. Ənibədi we de pre ə prəfesi, we i kəba in ed, no de rəspekt in ed (Krays). Bət əni uman we de pre ə prəfesi (nəto fə protəkt am) wit in ed we no get kəba, no de rəspekt in ed; bikəs na wan ən di sem tin lək se dən sheb am. If uman no kəba, le dən köt am bak, bət if i shem fə mek uman köt in köt ə sheb am, le dən kəba am." (Fəs Leta Fə Kərint 10: 31–11: 6)

Kəment:

- Əltəm luk fə di əda pəsin in wəlbədi – 10: 24
- Ənitin we yu de du, gi glori to Gəd – 10: 31
- man ən uman, no disənəcə yu ed – 11:4
- no trit di faynəns po Kristian as pəsin we no iməptant – 11:21
- no tek yu spiritual gift mə iməptant – 12:
- İbə iməptant pas ol – i de las sote go. – 12:31-13:13
- Ənkərəj, rəspekt, əna unasəf ən mə di wan dən we
get risponsibiliti fə una wəlbədi, avçyd fə kənfyus – 14.

Kəment: "Gəv no əfəns to Ju ə to Grik" min fə du no fə bi di tin we mek Kristian brəda ə sista ləs fet bay we i no de pe atənşən to dən kəstəm ən tradishən.

Kəment: "Tradishən" frəm di Grik wəd paradóseis we min səntin we de insay di tichin. (Thayer's)

Kəment: "Prəfesi" frəm di Grik wəd profeeteuoo we min fə tək bət di tin dən we go apin tumara bambay we get fə du wit Gəd in kiñdəm ə fə tək, deklare, səntin we na divayn rivyu nəmə dən go no. (Thayer's)

Kəment: "Evri Man" frəm di Grik wəd andrós we min man ə man dipen pan di kontakt.

Kəment: "Evri Uman" frəm di Grik wəd gunaikós we min uman ə wəf.

Kəment: "Shorn or shaven" - Uman dən we dən köt dən ia sho se dən de pənishi dən fə du mami ən dadi biznes wit əda pəsin, ə fə du mami ən dadi biznes wit əda pəsin. (Adam Clarke)

Kəment: Pəl de məmbə di pipul dən na Kərint se rəspekt ən ən iməptant pas ol di kəstəm we yu de pre ə prəfesi. Di kəstəm we bin de da təm de na fə mek man dən pul dən ed kəba usay pəsin we pas dən de ən dən no fə si uman dən na pəblik we dən no kəba dən ed. So, yu tink se di ed we dən bin de kəba na fə du wetin rayt ə na kəstəm fə rəspekt ən ən? Maredman kin dayvəs in wəf fə dis kayn we aw i no rəspekt am, ən i no kin kəba in ed. I tan lək se di kəndəm we Pəl kəndəm na we man we no pul in ed kəba no rəspekt Gəd ən we uman no rəspekt di man we get fə du wit in wəlbədi (in man, papa ə big brəda) bay we i no kəba in ed wit vel. Dən ol tu de agens tradishən ən kəstəm fə rəspekt na dən sosayıti, ə di rayt dən we di lə get kin min se dən gri wit di pegan tin dən we

dən de du. Dis nō de protekt man o uman fō pre o profesi. Bōt di fridōm en fridōm we pōsin get insay Krays nō fō eva rilizot o mek i nō respekt oda pipul dən.

"Wōman fō (onda obligayshōn) fō get sayn fō pawa (pawa) na in ed, bikōs of di enjēl dən. Bōt pan o dat, insay di Masta, uman nō get enitin fō du wit man o man nō get enitin fō du wit uman; bikōs jōs lek aw dən mek uman frōm man, na so uman bōn man naw. En əltin kōmōt frōm Gōd. Una jōj fō unasef: i fayn fō mek uman pre to Gōd we i nō kōba in ed? Natin insef nō de tich yu se if man wer lōng ia na disgrēs fō am, bōt if uman get lōng ia, na in glori? Bikōs dən gi am in ia fō kōba am. If enibōdi want fō mek cham-mōt, wi nō de du dis kayn tin, en Gōd in chōch dən" nō de du dat." (Fōs Leta Fō Kōrint 11: 10-16)

Kōment: Di tin dən we uman we nō respekt in man, we na in ed, kin du nō fayn.

Kōment: Insay di tēm bifō en afta Krays we Rom bin de rul di wōl, dən bin de tek bōku uman dən onda di pawa o pawa we motalman get. Fō uman dən we mared di vel we de kōba dən ia, 1) i bin de sho se i mared, 2) i bin de put insef onda di man in stetōs as edman, 3) i bin de sho se i ɔmbul en i klin en 4) i bin de protekt am frōm di tin dən we man dən de aks fō. Dən bin de tek uman dən we nō get vel as pipul dən we de tōn agens di gōvment bōku tēm na prostitut we dən kōt dən ia shōt, kōt kōt o sheb dən ed. Di kōstōm dən we de na wan kōlchō nō de bien pipul dən lek aw lō de na oda kōlchō dən. Tide na sōm say dən na di wōl; eg, India, uman dēm kin wer simbul dēm fō dən mared stetōs. Afta we Indu mared dən, di wēf nō fō eva lef in an dən we nō get natin. I fō wer bangles ɔltem fō sho se i dən mared.

Kōment: Di vel (Grik palla) na bin di sayn fō uman we mared, en insay dən kōlchō na bin mak fō man in pawa.

Kōment: Di wan dən we de insay Krays 'nō indipendēnt frōm'. sho se i nō bete o i smōl bōt i ikwal pan valyu to Gōd en i nid am na In kījdōm. Ikwal insay Krays nō de chenj Gōd in lō we se di man get di wok fō mek di famili get wanwōd en di uman bay we i mek am na in əp en kōmpin, nōto in savant. Eni akshōn we i du we de agens di tichin dən we Krays en In apōsul dən de tich o agens di lokal kōstōm dən we go mek di kōmyuniti tink se in akshōn nō de insay in ples, i nō de respekt in man en nō de promot di wok we Krays de du.

Kōment: Di tin dən we i de du evride fō sho respekt en ona we de mek wanwōd de pan o di rilayshōnship dən iléksef na famili, kōmyuniti, wokples, gōvment o chōch iléksef dən gēda o nō gēda. Əlman na Krays, man o uman, get ikwal spiritual stetōs bifō Gōd.

"Wetin den, brōda dən we una kam togēda, eni wan pan dən get hymn, 1 wan lēsin, rivyu, wan tōj, 2 o wan intapriteshōn. Mek dən du əltin fō bil o (enkōrejmēnt). If eni wan (man o uman) tōk insay wan tōj, lē na tu o at mōs tri nōmō de, en eni wan pan dən (insay sikwins), en le pōsin (man o uman) eksplen. Bōt if nōbōdi nō de fō eksplen, lē eni wan pan dən (man o uman) kontinyu fō set mōt na chōch (di bōdi we get Krays) en tōk to insef (nōto jōnda spesifi k) en to Gōd. Le tu o tri prōfet (nōto jōnda spesifi k) tōk, en lē di oda wan dən (nōto jōnda spesifi k) we 3 wetin dən tōk. If dən mek rivyu to oda pōsin we sidōm de, lē di fōs wan set mōt. Una oj kin tōk prōfesi wan bay wan, so dat əlman go lan en əlman get enkōrejmēnt, en di prōfet dən spirit go de onda prōfet dən. Bikōs Gōd nōto Gōd we de mek pipul dən kōnfus, bōt i de mek pis. As in oj di chōch dən (kōngrigesħōn o asembli) fō di oli wan dən, di uman dən (yu uman dən, wēf – KJV, NKJV, YLT) fō kip kwayet na di chōch dən (Ekkleesiais – assemblies). Bikōs dən nō get rayt fō tōk, 4 bōt dən fō de onda di lō, lēk aw di lō se bak. If enitin de we dən want fō lan, lē dən aks dən man dən (ándras - eni man pōsin, man – PC Bible Stōdi BaybulSoft) na os. Bikōs i shemful fō mek uman tōk na chōch." (Fōs Leta Fō Kōrint 14: 26-36)

Kōment: Dən bin gēda di Kristian dən na Kōrint togēda as Krays in bōdi usay dən bin de siŋ, tich (didacheén), 5 bin gi rivyu en tōk insay oda langwej dən tru intaprita dən. Di rizin fō mek dən gēda togēda na fō enkōrej Kristian dən fō kontinyu fō fetful en du gud wok dən. Di wan dən we bin de tōk, man o uman, we nō bin ebul fō ondastand bikōs intaprita nō bin de, bin fō kip kwayet. Chaos en kōnfyushōn we əlman kin get di sem tēm fō pre, tōk o siŋ go

mek pipul dən we de kam waka de tink se “yu nō de na yu maynd” en mek dən nō yeri Gōd in məsej. Fō alaw əlman fō tōk ɔ siŋ fō tek wan afta di ɔda, wan we de fala ɔda pəsin, de rəspekt Gōd en in kəmpin man.

Kəment: “Tu ɔ tri prəfet dən de tōk” – Prəfet na man ɔ uman we Gōd de tōk tru. (From di Grik Lexicon)

Kəment: Pan ɔl we i stil de pan di tōpik fō mek dən kontinyu fō get ɔda lō, Pōl tel di Kərintian uman dən fō kip dən kwayet en nō ambōg dən (idious – wan in yon) bōt wet en aks am we yu rich na os. Di instrōkshōn dən we Pōl gi nō go apin to Kristian uman dən we dən man dən na pegan, dən dən day ɔ dən dən ləf dən. Di ki na fō rəspekt dən man we bin de tich en fō rəspekt ɔda pipul dən – man, uman ɔ visit. So, “di lō” go mōs de tōk bōt di sinagog lō ɔ tradishōn dən.

Kəment: We dən gedə togəda ɔl di Kristian dən fō tek pat pan wan ɔda we we dən de du ɔda tin dən we dən de rəspekt ɔda pipul dən, noto ɔl dən de tōk di sem təm we dən de mek kənfyushōn en chaos. Uman dən nō fō aks kwəstyon ɔ chalenj di kəment dən we di man we get di wok fō du fō dən welbōdi, ileksef dən man, papa ɔ brōda ɔ sho se dən nō get rəspekt fō eni man.

“Put pan da təm de, as Gōd in wan dən we Gōd dən pik, oli en lək, sōri at dən , gudnes, ɔmbul, ɔmbul, en peshənt, ... Lə di wōd we Krays de tōk bōt, de tink bōt yu rich, tich en Fō advays unasef wit ɔl səns, siŋ sam en siŋ en siŋ dən en spiritual siŋ dən, wit tenki na una at to Gōd.” (Leta Fō Kəlōse 3: 12, 16)

Kəment: Di “Chosen Ones” na uman en man. Dən ɔl tu fō tich en advays dən fō get səns, fō no bōt tin dən. Di instrōkshōn nō tōk natin bōt if dən fō du dis na prayvet ɔ asəmbli. Di təks se di tichin en advays dən de du insay siŋ insay di at to Gōd. Bōt fō tich en advays dənsef, dən nid fō tōk from dən at if dən rayt wōd ɔ dən tōk.

1 Psalmón Strong in NT#:1568; Vine's Expository Dictionary - we dən kin kōl fōs 'wan strēch ɔ twitch wit di finga dən (pan myuzik string dən)'; Dōn, 'Wan oli siŋ, we dən kin siŋ fō go na myuzik, wan sam. Strong in nōmba en kənkədəns - wan set pies fō myuzik; ie, wan oli ode (we de wit di vōys, di ap ɔ ɔda inschrument; wan 'Sam'); We dən gedə am, di buk we de sho di Sam dən. Thayer's Lexicon - Wan strēk, twanging.

2 Gloossa, Gloossee, Strong in NT#:1100 - 1. Di tōŋ, wan məmba na di bōdi, di ɔgan fō tōk: Mak 7:33,35. 2. Wan tōŋ; ie, di langwej we wan patikyula pipul dən de yuz na difrens frōm ɔda neshōn dən (Thayer's Lexicon); IE, “Kret en Arabian, wi de yeri dən de tōk insay wi tōŋ di wōndaful wok dən we Gōd de du” (2:11 KJV).

3 Diakrinétoosan Strong in NT#:1252 – Thayer in Grik Leksikolōg - mek wan difrens, diskriminayt, difrens.

4 Laleoo NT#:2980 - Thayer in Grik Lexicon - fō yuz wōd fō mek i go deklare pəsin in maynd en fō mek pəsin no wetin i tink;

5 Didaskalos (Didacheén) - Strong in NT#:1321, - apia 97 təm - 83 we get fō du wit di tichin dən we Jizos, Oli Spirit ɔ di Apsul dən de tich, 5 təm to di Faresi dən, 1 təm eni wan pan dən to Jōn di baptiza, uman dən [1 Timothy 2], Jezebel en Balam en 3 oda taims. Diáskein Strong in NT#: 1320, de apin 59 təm – 46 as masta na di gospel dəm, wan təm as dōktō na Lyuk, 1 təm insay di Leta as ticha en wan təm as masta na Jems.

Opinions of a few commentaries:

Albert Barnes notis

“Dən nō bin fō tich di pipul dən, en dən nō bin fō ambōg di wan dən we bin de tōk’ RosenMuller bin de tōk bōt dis. I posibul se, pan pretenshōn fō bi inspekt, di uman dən bin dən tek di ɔfis fō pōblik ticha dən.”

Kəment: Dən bin ol di didaktik tichin we fō gi ləkchō / sermonizing.

Adam Clarke Commentary

"A bin get Ju ɔdinans (Notis di stetment "as di lɔ se bak"); Dən nɔ bin alaw uman dən fɔ tich na di asembli dən, o ivin fɔ aks kwestyon dən. Di rabay dən bin tich se 'i uman nɔ fɔ no natin pas di we aw dən de yuz in distaff (wan tul we dən kin yuz fɔ spin).' en di wɔd dən we Raba Elieza bin tɔk, as dən dən sən am, Bammidbar Rabba, Sek. 9, Fol, en di ɔda wan dən. 204, na dən ol tu fit fɔ tɔk en fɔ mek pipul dən du bad; Dən na dən wan ya: 'Le di wɔd dən we di lɔ se, pas fɔ se dən fɔ sən dən to uman dən.'"

Roy c Deaver

"Di mitin we de na Fos Leta Fo Kɔrint 14: 26-40 na fɔ mek dən yuz dən en yuz dən en Fɔ get di bənifit dən we di spiritual gift dən get. Prɔfet dən bin de du eksesayz dən gift fɔ prɔfesi. 'Dən bin tel di prɔfet dən wəf dən fɔ 'kip saylent na di chɔch dən.' Dən nɔ bin alaw dən fɔ tɔk [bræk dən saylens]. Dən bin fɔ de ɔnda di lɔ. If dem go lan enitin (wit regard to di mesej we de kam tru di man/profet) dem no fo intarop di profesi, bot dem fo wet en aks dia man dem na os. Na 'shemful' fɔ mek di uman (wəf) tɔk na da mitin de." frɔm kɔntinyu fɔ di fet ɔktoba/1995, pej. 2; Guy N. Woods, Kweshon en Ansa dən Opin Fɔm Frid Hardeman Kɔlej Endason, TN: 1976), pej 106-109.

Guy N. Woods

"we na bin di uman dən we dən bin nid fɔ kip kwayet na di pasej we dən bin de stɔdi (Fos Leta Fo Kɔrint 14 :34, 35)? Dən na bin di uman dən we bin de tink bɔt di prɔfet dən we dən bin dən tink bɔt na di paregraf we wi bin dən tɔk bɔt (in kɔment dən bɔt di vas dən we bin dən de bifo). Fɔbid fɔ intarap, o fɔ mek inkyɔri, di təm we dən de du di prɔses fɔ rivyu, di aposul bin put di rili sənsful lɔ se dən fɔ wet fɔ wan mɔ opportune occasion fɔ propound di kweshon; IE, te dən ebul fɔ aks dən man dən na os. Dən uman ya bin mared, dən bin get man dən; Dən man dən bin ebul fɔ ansa dən kwestyon dən na os." Frɔm we dən de fet fɔ di Fet, ɔktoba /1995, p. 10; Frɔm Roy C Deaver, di wok we uman dən de du (Wellington, Texas: Copyright, No date), pp.13-15.

Others

"Insay di wɔl insay di fɔs təm we di (Roman) Ripoblik uman dən bin de , bɔt we di Empaya bigin bɔku man dən bin de luk fɔ en ivin fala di advays we dən wəf dən bin gi dən. I bin fayn fɔ du dat, if dən gi di advays na prayvet. Di pipul dən na Atens bin de si uman dən as uman dən we nɔ bətə pas prɔpati." Pawa de res wit di wan we strong pas ol.

Kweshon dən

1. Phebe na bin dayakon, savant.

Tru ____ false ____

2. Akɔdin to Fos Leta Fo Kɔrint 14, Kristian dən kin gəda togəda fɔ di rizin fɔ

a. ____ fɔ kɔndɔkt wɔship savis

b. ____ Enkɔrej en advays wan ɔda

Chapta 6

Səvent dən (in jeneral)

ticha dən

"fɔ pan ol we bay dis təm yu (man o uman) fɔ bi ticha, yu nid pɔsin fɔ tich yu bak di bəsis prinsipul dən fɔ di ɔrakl dən na Gɔd . Yu nid milk, nɔto sɔlid it, fɔ ɔlman we de liv pan milk nɔ get skil na di wɔd fɔ rayt, bikɔs in na pikin.

Böt sołid it na fō di machō, fō di wan dēn we get dēn pawa fō no böt tin dēn we dēn de tren bay we dēn de praktis ołtem fō mek dēn no gud tin frōm bad tin dēn.” (Di Ibru Pipul Dēn 5: 12-14)

Di kōmōn tim ɔlsay na di Nyu Tēstament na fō prich di Gud Nyus to di wan dēn we dōn lōs. Fōs sētinari ivanjelis dēn bin du di wok fō tich di Gud Nyus to di wan dēn we dōn lōs akōdin to Akt 8: 4. Di Kristian dēm, man en uman, we dēn skata frōm Jeruselem bin pred di wōd ənisay we dēn go.

Dēn wan ya (di wan dēn we dēn tōk böt na vas 4) bin go bifo en dēn bin de wet fō wi na Troas, böt wi bin de sel away frōm Filipi afta di tēm we dēn nō bin get yist Bred, en insay fayv dez wi kam to dēn na Troas, usay wi bin de fō sevin dez. Di fōs de insay di wik, we dēn geda wi togēda fō brok bred, Pōl bin tōk wit dēn, en i bin de tink fō kōmōt na di nēks de, en i bin tek in tōk fō lōng tēm te midulnēt. (Di Apc̄sul Dēn Wok [Akt] 20: 5-8)

Kōment: Di Grik wōd dayaligōmi we dēn translet “tōk” (we dēn miks as dēn prich na di KJV) min, fō tōk, tōk ɔ tōk ɔ tōk böt. So, Pōl nō bin prich wan “pulpit” sēmin böt i tōk böt di rizōlt dēn we Gōd gi frōm in Krays Krays.

Tide di pricha dēn fōs de prezēnt den intapriteshōn fō sōm baybul sōbjekt we dēn pik to di wan dēn we de insay Krays we nō get eni chans fō aks kwēstyōn ɔ tōk böt. Böt sōm pricha dēn kin tich dairekt frōm di Baybul bay we dēn de dayrēkt wetin dēn tink böt di say we dēn de pas we dēn de tink böt. No menshōn nō de fō pred di gospel (Krays en in day, bērin en layf bak) bak to di wan dēn we dōn ɔlredi de insay Krays, di wan dēn we dōn sev.

Gōd de abop pan Kristian dēn we de insay In kiñdōm fō tich en prich di gud nyuz so dat nōbōdi nō go day en ołman go kōntinyu fō fetful as sakrifays we de alayv. Di mishōn fō di Livin Bōdi fō Krays, Man en Uman na fō:

- (a) go insay ɔl di wōl en prich di Gud Nyus (Mak 16: 15).
- (b) Du gud to ɔl pipul dēn, mo to di wan dēn we biliv (Gal . . Hymns (Leta Fō Efisōs 5: 19).
- (e) fō gi yu bōdi to Gōd as sakrifays we de alayv (Leta Fō Rom 12: 1).

Di we we go wok fayn pas ɔl fō prich di gud nyuz na wan pōsin. I nō go bōku if kōnvēnshōn apin frōm mas kōmyunikeshōn, wan we we dēn yuz fō mek pipul dēn no böt am en fō gi sōs fō get ɔda infōmeshōn.

If dēn want fō prich di gud nyuz to di wan ol wōl, dat min se di kōngrigesħōn dēn we Kristian dēn get fō put mo empēshment pan ivanjelism i nō mata di Inglish nem we get fō du wit di aktiviti; eg, ticha, ministra, mishōnari, ivanjelis, pricha, savant, pastō, elda, wachman ɔ disaypul - böt yuz Baybul nem dēn go mek pipul dēn nō kōnfus.

Wetin fō tich?

o gospel – Mak 15:16

o Power of God Una go sev – Leta Fō Rom 1:16

o day, bērin, layf bak en asenšōn fō Krays

o Wōd - Akt dēn 13:1-5

o Apōstul dēn tichin – Akt

o ɔltin we a kōmand – Mat 28:19

Udat na fō tich?

o ivanjelis dēn – Seken Leta To Timoti 4: 5

o disaypul dən – Mak 15:16

o Kristian dən skata na ɔda kəntri dən – Akt 8:4

Aw di tichin fō du?

o no patikyula we fō pul, en dən no nid əni patikyula we fō du am.

to udat na Gōd in məsej fō tich?

o ɔl di tin dən we Gōd mek – Mak 15: 16

Ustəm in savant dən fō tich?

o de tich as di chans de kam. Tek di gospel?

o eniwe dem go. Di Apəsul Dən Wok [Akt] 8: 4

O usay ən ustəm pəsin in intres. Di Apəsul Dən Wok [Akt] 13: 7

we dən gəda togəda. Di Apəsul Dən Wok [Akt] 20: 7

o na ɔda kəntri dən- Di Apəsul Dən Wok [Akt] 13: 2-3

O ɔl di wɔl – Mak 16: 15

“Insay di chōch na Antičk, prōfet ən ticha dən bin de (Grik dizakaloi): Banabas, Simiən kəl Naija, Lusia na Cyrene, Manaen (we dən bin dən men wit Erəd di Tetrak) en Səl. We dən bin de wəship di Masta ən fast, di Oli Spirit se, ‘Sət apat fō mi Banabas en Səl fō di wok we a dən kəl dən.’” (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 13: 1-2)

“bət if yu kəl yusef wan Ju ən abop pan di lə ən bost insay Gōd 18 ən no wetin i want ən gri wit wetin rili fayn, bikəs dən tel yu frəm di lə; 19 Ən if yu shə se yusef na gayd fō blaynd, layt to di wan dən we de na daknes, 20 na instrəkta fō di fulish pəsin, we na ticha fō pikin dən, we get insay di lə di əmbodiment fō no ən tru— 21 yu yu . Dən udat de tich ɔda pipul dən, yu nə de tich yusef?”(Rom 2: 17-22)

Kəment: “Instrəkta” frəm di Grik wəd peedeuteén minin Wan we de instrakt ɔda wan.

Kəment: “Ticha” frəm di Grik wəd diáskalous, didáskoon ɔ didáskeis we min wan we de instrakt

“nəto bəku pan una fō presum fō bi ticha, mi brəda dən, bikəs una no se wi we de tich go jəj mə Strikt wan.” (Jems 3: 1-2)

“Bət lay lay prōfet dən bin de bak bitwin di pipul dən, jəs lək aw lay lay ticha dən go de bitwin una. Dən go sikrit wan introduks destructive heresies, ivin dinay di sovereign Lord we bay dən — bring swift destruction pan dənsef. Bəku pipul dən go fala dən shemful we ən dən go briŋ di we fō trut insay disrəput. Insai dia gridi (Greek Pleonexia) dis ticha dem go exploit yu wit stori we dem don mek op.” (Səken Pita 2: 1-3)

Kəment: “Fals ticha” frəm di Grik pseudo-didáskaloj wit pseudo we min lay lay ən didáskaloj minin ɔ ticha.

Kəment: Gridi jəs de tək bət wan we nə satisfay fō get mə məni bət i kin inklud bak wan inədinayt want fō pawa ɔ prestij.

“En insay di Chōch Gōd dən pik fōs pan ɔl di apəsul dən, səkən Prōfet dən, təd ticha dən, dən di wan dən we de wok fō mirekul dən, bak di wan dən we get gift fō men pipul dən, di wan dən we ebūl fō əp ɔda pipul dən, di wan dən we get gift fō administrəshən, ən di wan dən we de tək difrən kayn langwej dən. ɔl di apəsul dən? ɔl di prōfet

dən? Oi na ticha dən? Oi dən get gift dən fə mən pipul dən? Olman de tək difrən langwej dən? Oi intaprit?" (Fəs Leta Fə Kɔrint 12: 28-30)

"di man Krays Jizəs, we gi insef as ransom fə ol mətalman — di testimoni we dən gi insay in rayt təm. Ən fə dis rizin, dən bin pik mi fə bi Herald en Apsul — a de tək di tru, a nə de lay — ən a na ticha fə di tru fet to di Jəntayl dən." (Fəs Leta To Timoti 2: 5-7)

"Bət i dən sho naw tru di we aw wi Seviç, Krays Jizəs, we dən pwel day ən we dən briğ layf ən we nə de day fə layt tru di Gud Nyus. Ən fə dis gospel dən bin pik mi fə bi Herald en Apsul en Ticha. Na dat mek a de səfa lək aw a de səfa. Bət stil a nə shem, bikəs a no udət a biliq, ən a biliq se i ebul fə gayd wetin a dən trəs am fə da de de." (Səkən Leta To Timoti 1: 10-12)

Kəmənt: "Herald," ə "prich" kəmət frəm di Grik wəd we nem Keerux.

"Ən di Masta in savant nə fə agyu; Bifo dat, i fə bi gud to olman, fə ebul fə tich, nə fə vəks. Di wan dən we de agens am I fə tich am saful saful, wit di op se Gəd go gi dən ripənt we go mek dən no bət di trut, ən dən go kam to dən səns ən rənawə pan di trap we di dəbul dən mek, we dən tek dən kapchə fə go to Du wetin i want." (Səkən Leta To Timoti 2: 24-26)

Kristian dən fə de insay səm we dən, Di Ibru Pipul Dən 5: 11. Wan pan di tin dən we Shəpad dən, di wan dən we de kia fə dən ə di wan dən we de əp pipul dən fə du, ə di wan dən we de na di Sentinel, we kəmət na di Grik wəd Episkopeés, fə sabi tək to dən, so dat dən go ebul fə ənkərej ən kərəkt di wan dən we Gəd dən gi dən fə kia fə dən. Shəpad dən we de pas dən tichin wok to pəsin we dən de pe fə, nə tan lək se na baybul kənsept. Akədin to Leta Fə Efisəs 4: 12, shəpad dən fə "əkwip di oli wan dən fə di wok we di ministri (Diakonia) du fə mek Krays in bədi."

examples of some savant's actions

so, evri Kristian na savant we de du wan wok we nid fə bi Fə mek Krays in bədi kontinyu fə de. So, di Skripchə dən we de dən ya de gi səm əgzampul dən bət wetin dən du.

"Lə əl di Izrelayt dən os so no fə tru se Gəd dən mek am əl tu Masta en Krays, dis Jizəs we yu bin nel pan di tik.³⁷ Naw we dən yəri dis dən kət dən na dən at, ən dən se to Pita ən di əda pipul dən na di Di aposul dən, 'Brəda dən, wetin wi go du?' 38 ən Pita təl dən se, 'Una fə ripənt ən baptayz əni wan pan una insay Jizəs Krays in nem fə di fəgiv we una sin dən, ən una go get di gift fə di Oli Spirit. 39 Fə di promis na fə una ən fə una pikin dən ən fə əl di wan dən we de fa, olman we di Masta wi Gəd kəl insef.' 40 ən wit bəku əda wəd dən i bin de tək bət witness ən kontinyu fə ənkərej dən, ən i se, 'Una se, 'Səf frəm dis jənəreshən we de mek pipul dən nə gladi.' 41 So di wan dən we get in wəd bin baptayz, ən dən bin ad da de de lək tri tawzin sol dən. Di feloşip fə di biliqa dən. 42 Dən bin gi dən layf to di Apsul dən tichin ən feloşip, fə brok bred ən pre. 43 Awe bin de fred əl di sol dən, ən dən bin de du bəku wəndaful tin dən ən sayn dən tru di aposul dən. 44 Ən əl di wan dən we bin biliv bin de togəda ən dən bin get əl di tin dən we dən bin de du." (Di Apsul Dən Wok [Akt] 2: 36-45)

"Ən kam de, wan big big səfa we dən bin de mek di chəch na Jerusələm səfa da de de, ən dən əl bin skata əlsay na di rijyən dən na Judia ən Sameria, pas di aposul dən. 2 man dən we bin de wəship Gəd wit əl dən at bin ber Stivin ən mek big kray fə am. 3 Bət Səl bin de pwel di chəch, ən go insay os afta os, i dreg man ən uman dən ən kəmət dən go na prizin. 4 Naw di wan dən we bin skata bin go de prich di wəd." (Di Apsul Dən Wok [Akt] 8: 1-5)

"Naw di wan dən we bin dən skata bikəs dən bin de mek dən səfa we get fə du wit Stivin bin travul go te to Fonishia, Sayprəs ən Antiək, ən dən bin de tel di məsej to di Ju pipul dən nəmə. 20 Bət səm pan dən, man dən we kəmət na Sayprəs ən Sayrini, bin go na Antiək ən bigin fə tək to Grik dən bak, ən tel dən di gud nyus bət di Masta Jizəs. 21 Di Masta in an bin de wit dən, ən bəku bəku pipul dən bin biliv ən tən to di Masta." (Di Apsul Dən Wok [Akt] 11: 19-21)

"Naw insay dən təm ya, prɔfet dən bin kam dəŋ from Jerusələm to Antioch. 28 en wan pan dən nem Agabus bin tinap en tək bət di spirit se big big angri go de ɔlsay na di wəl (dis bin apin insay di təm we Klədiəs bin de). 29 So di disaypul dən disayd, ɔlman akədin to di we aw i ebul, fə sən rilif to di brəda dən we de na Judia. 30 Dən du dat, dən sen am to di əlda dən bay di an fə Banabas en Səl." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 11: 27-30)

"Na di Sabat wi go na do na di siti get fə go na di riva, usay wi bin de tink se wi go fən ples fə pre. Wi sidəm en bigin fə tək to di uman dən we bin gəda de. 14 Wan pan di wan dən we bin de lisin na bin wan uman we nem Lidia, we na bin wan diles we wər pepul klos we kəmət na di siti we nem Tayatira, we na bin pəsin we de wəship Gəd. Di Masta opin in at fə ansa Pəl in məsej. 15 We in en di wan dən we de na in os bin baptayz, i bin invayt wi fə kam na in os. I se: 'If you tek mi as pəsin we biliv pan di Masta, kam de na mi os.' En i bin mek wi biliv." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 12: 12-13)

"I (Herod) bin go fə arrest Pita bak. Dis na bin di təm we dən bin de yuz bred we nə get yist. 4 En we i dən ol am, i put am na prizin, en ker am go to 4 skwad dən we get sojaman dən fə gayd am, en i bin de tink afta di Pasova fə briŋ am kam to di pipul dən. 5 So dən bin kip Pita na prizin, bət di Chəch bin pre fə am fə am to Gəd. ... I (Pita) bin go na Meri in os, we na Jən in mama we in ɔda nem na bin Mak, usay bəku pipul dən bin gəda togəda en dən bin de pre." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 13-15)

"I (Paul) bin de wit Sopater pikin fə Pyrrhus we kəmət na Berea, Aristarchus en Sekundus from Tesalonayka, Geyas we kəmət na Dəbi, Timoti bak, en Tychikus en Trofiməs from di provins na Eshia . 5 Dən man ya bin go bifo en wet fə wi na Troas. 6 Bət wi bin tek bot from Filipay afta di it we nə get yist, en fayv dez afta dat wi jəyin di ɔda wan dən na Troas, usay wi bin de səvin dez. 7 Di fəs de insay di wik, wi kam togəda fə brok bred. Pəl bin tək to di pipul dən en, bikəs i bin get di maynd fə ləf di neks de, i bin kontinyu fə tək te midulnet." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 20: 4-8)

"Afta tri mənt wi bigin fə go na wan ship we bin dən winta na di ayland, we na wan ship we dən kəl Alegzandria, wit di twin god dən as figa ed. We wi put insay Sirakuz, wi bin de de fə tri dez. En from de wi mek wan sektri en rich na Rhegium. En afta wan de, wan sawt briz bin blo, en di sekən de wi kam na Putioli. Na de wi bin fən brəda dən en dən bin invayt dən fə de wit dən fə səvin dez. En so, wi kam na Rom. En di brəda dən we bin de de, we dən yeri bət wi, kam te to di Fəm fə Apəs en tri tavern dən fə mit wi. We Pəl si dən, i tel Gəd tənki en get maynd." (Di Apəsul Dən Wok [Akt] 28: 11-16)

Wən to ɔl di Kristian dən

Pita bin gi wan wənin to ɔl Kristian dən se, 'Wan lay lay prɔfet dən bin de bak bitwin di pipul dən, jəs lək aw lay lay ticha dən go de bitwin una. Dən go sikrit wan introduks destructive heresies ivin deny di sovereign Lord we bay dən - bring swift destruction pan dənsəf. Bəku pipul dən go fala dən shemful we en dən go briŋ di we fə trut insay disreput. Insay dən gridi (fə məni, pawa, kontrol o prestij) dən ticha ya go yuz yu wit stori dən we dən dən mek.' (Sekən Pita In Sekən Ləta 2: 1-3)

Kəment: Dən kin get di we aw dən de protəkt lay lay tichin bay we dən no mə en ɔndastand di tichin dən we Krays en di Apəsul dən de tich. Wan ɔda pəsibul fə mek dən du lay lay tichin kin kəmət from pricha we dən no no bət in yon opinion en intapritesħən bay we dən no bin dən tək bot am gud gud wan bifo dən tek am fə wok, (we dən de haya) – wan wulf we wər ship in klos - si Sekən Ləta To Timoti 4: 3-5.

Di Oli Spirit Tru di Apəsul Jən insay Revəleshən 2 en 3 wən di Kristian dən na siks chəch dən na Eshia fə ripənt . (Change their ways) As dən bin dən fədəm o dən bin de fədəm sməl sməl from Krays.

Kweshon

1. Udat fō bi ticha?

- a. __ Men
- B. __ WOMEN
- C. __ ɔl tu – ɔl Kristian

2. Wetin na di wok we Nyu Testament pulpit pricha de du?

- a. __ deliv wan sermon to Kristian dem we i pik wen di choch kam togeda
- b. __ Visit memba dem espeshali wido en orphan
- c. __ Proklaym Gospel
- d. __ Dibet
- e. __ nō tōk bōt o eni egzampul

3. Pita bin wōn bōt lay lay ticha dēn

- a. __ Outsaid di bodi of Christ
- b. __ insay o bitwin di wan dēn we de na Krays in bōdi

4. Wetin Pōl bin du we i kam bak na Troas

- a. __ prich wan sermon
- b. __ Kōndōkt wan diskishon

5. Udat na di savant dēm we nō fō agyu?

- a. __ pricha dēn
- b. __ Elda dēn
- C. __ uman dēn
- d. __ man dēn
- e. __ ɔl di tin dēn we wi dōn tōk bōt